

Krvavec postaja iz dneva v dan bolj priljubljena turistična postojanka. Ne dvomno pa se bo obisk precej povečal, ko bo na Krvavec dograjena nova žičnica, ki jo že težko pričakujemo. Zato smo se zanimali, kdaj bo začela žičnica obratovati.

V podjetju »Slovenija-avtopromet« v Ljubljani, ki je glavni investitor gradnje te žičnice, so nam povedali, da so dela v polnem teku in da gredo h koncu. Sedaj dokončujejo še razna montažna dela, razen tega pa je potrebno, da se beton še dodobra osuši.

Tako bo predvidoma začela žičnica poskusno obratovati konec tega oziroma v začetku prihodnjega meseca. Koliko časa bo poskusno obratovala, ni mogoče reči že sedaj. To je odvisno v prvi vrsti od tega, kako bo poskusno obratovanje potekalo. Če ne bo posebnih motenj, moramo računati na 14-dnevni poskusni rok, kot ga določajo predpisi o obratovanju žičnic. Lahko pa se seveda ta preizkusni čas podaljša.

Žičnica bo lahko prepeljala 180 ljudi na uro v eno smer, letno pa bo, tako računajo, prepeljala okoli 50.000 ljudi. Imela bo odprte sedeže in kabine.

Z dograditvijo te žičnice na Krvavec

pa se pojavljajo še nove naloge. V podjetju SAP v Ljubljani pravijo, da bodo brž ko bo začela žičnica obratovati, poskrbeli tudi za avtobusno zvezo tako z Gorenjske kot iz ljubljanskega predela. Hkrati s tem pa nastaja še vprašanje zmogljivosti Doma na Krvavcu. Krvavec bo namreč tako obiskalo mnogo več ljudi kot doslej. Treba bo misliti tudi na razširitev doma. Vsekakor pa se lahko veselimo nove žičnice, saj bo Gorenjska s tem dobila novo privlačno turistično postojanko in izletniško točko. Lj.

Na prijeten izlet

Planinsko društvo Križe je letos povečalo kočjo na Kriški gori z verando. Foto: Golmajer

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XL, ST. 45 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 13. JUNIJA 1958

Politika zaposlovanja vpliva na življenjsko raven delavcev

Razgovor s predsednikom OSS Kranj, Andrejem Verbičem o predlogu okrajnega perspektivnega plana

Okrajni ljudski odbor je na zasedanju prejšnji teden predhodno razpravljalo o predlogu družbenega plana gospodarskega razvoja okraja Kranj za razdobje 1957/1961, dokončno pa bo o planu sklepal v začetku julija. V zvezi z razpravo smo zaprosili predsednika OSS Kranj, tov. Andreja Verbiča za naslednji razgovor o nekaterih najpomembnejših določilih v predlogu okrajnega perspektivnega plana.

Po predlogu okrajnega perspektivnega plana naj bi se zaposlenost v našem okraju do l. 1961 povečala za 5920 oseb, od tega za 2778 v industriji. Iz drugih okrajev naj bi pritegnili okrog 1600 novih delavcev. Na zasedanju OLO, v razpravi o predlogu perspektivnega plana, pa ste izrazili mnenje, da v predlogu plana zaposlovanje novih delavcev ni zadovoljivo urejeno, češ da bi priliv novih delavcev iz vasi še bolj zaostрил problem komunalnega standarda in negativno vplival tudi na prizadevanja za povečanje proizvodnosti in razvoj samoupravljanja. S čim utemeljete to svoje mnenje?

Industrija se je v povojnih letih zelo hitro razvijala in zaposlovala vedno več delavcev, to pa je zlasti v industrijskih centrih Kranj, Jesenice, Tržič itd. povzročalo vedno nove potrebe po stanovanjih, trgovinah, šolah, zdravstvenih ustanovah, servisih itd. Sredstva, ki smo jih vlagali v te namene, sicer niso bila majhna, vendar smo krili z njimi le del potreb. Tako imamo že pri sedanjem številu zaposlenih vrsto nerešenih komunalnih in stanovanjskih problemov.

Predlog perspektivnega plana do leta 1961 pa predvideva, kakor ste omenili, še dotok novih delavcev. Računati moramo, da je treba za vsakega novozaposlenega investirati vsaj 3 milijone dinarjev, če jim hočemo zagotoviti življenjske pogoje, kar bi predstavljalo za 5920 novih delavcev cca 18 milijard dinarjev. Predlog perspektivnega plana pa predvideva za vse negospodarske investicije 8,2 milijarde dinarjev. Vidimo, da bi se pri tako visoki predvideni zaposlovanju življenjski pogoji mestnega prebivalstva še poslabšali. Pri takem vlaganju sredstev za negospodarske investicije mestno prebivalstvo nima perspektive, da bi bili osnovni življenjski pogoji zadovoljivo urejeni.

Ze obstoječi nerešeni stanovanjski in komunalni problemi povzročajo nezadovoljstvo delavcev. Ukvarjajo se z drobnimi dnevnimi težavami, iščejo na različne načine stanovanja, odhajajo na vas in delajo tam za protiuslugo itd. Razumljivo je, da to negativno vpliva nanje in na njihovo okolico in s tem tudi na storilnost, razen tega pa jim pri urejanju vseh teh problemov ne ostaja dovolj časa za izobraževanje in za aktivno sodelovanje v družbenem

upravljanju. Tem se pridružujejo še tisti delavci, ki imajo doma kos zemlje in jo v prostem času obdelujejo ter matere in gospodinjice, ki jih zaradi nerešenih problemov obremenjuje poleg službe še vse gospodinjstvo delo. Precejšen del zaposlenih zaradi naštetih nerešenih problemov ne more aktivno sodelovati v družbenem upravljanju.

Če hočemo prikazane probleme zadovoljivo reševati, bomo morali več vlagati v negospodarske investicije in sredstva smotno izkoristiti. Gospodarske investicije pa bo treba usmerjati tako, da bo zagotovljen večji obseg proizvodnje s čim manj nove delovne sile; v kolikor bi se gradili novi obrati, bi jih pa bilo treba čim bolj približati krajem, ki imajo odvečno delovno silo, ker bi tako preprečili pojavljanje novih komunalnih problemov.

V mestih in industrijskih krajih so še latentno nezaposlene delovne moči, ki pa se spričo nekaterih neurjemih komunalnih problemov zdaj že ne morejo zaposliti. Kako naj bi urejali ta problem?

Ze nekaj časa opažamo tendenco, da se želijo zaposliti tudi gospodinjice. Njihovo zaposlitev bi omogočili, če bi ustanovljali razne servise: pralnice, likalnice, krpal-

BLEJSKI SAHOVSKI FESTIVAL KONČAN Uspeh Kranjčanov

Bled, 12. junija. — Včeraj je v dvorani Kazine končal mednarodni sahovski festival. Po splošnih ugotovitvah je festival zelo dobro uspel, kljub razmeroma šibki udeležbi. Nekatera moštva so se dobro držala med temi tudi Kranj, ki je vseskozi ostal brez poraza.

Rezultati so naslednji:
A skupina - moštveno: 1. ŠSK Maribor, 16 točk; 2. Kranj 14 točk; 3. Jesenice 13,5; LSK 12,5; Olimpija 10; Radovljica in III. manj Reka 9 točk.

B skupina: Zelezničar Ljubljana I. 23; Torpedo Reka 19,5; Rogaska Slatina 15,5; Industrogradnja Zagreb 14,5; Jesenice II. 10,5; Zelezničar Ljubljana II. 10. Na zadnje mesto te skupine pa sta se z enakim uspehom plasirala »Iskra« in III. maj II z Reke.

C skupina moštveno: 1. Invalid Celje 12 točk; 2. Gorje 10,5; 3. Tržič 8; 4. Jesenice III 5 in Bled s 4 točkami.

Zenski turnir posamezno: (Nadaljevanje na 2. str.)

Predlog okrajnega perspektivnega plana v nadaljnji obravnavi

Zavod za plan pri OLO skupaj s posameznimi tajništvi bo do konca tega tedna izpopolnil predlog okrajnega perspektivnega plana, upoštevajoč predloge in mnenja iz razprave na zadnjem zasedanju OLO, v kateri je sodelovalo 49 diskutanter. O tako prečiščenem oziroma izpopolnjenem predlogu plana bodo v prihodnjih dneh razpravljali sveti OLO.

Partizanski pohodi s Pokljuke in Mežaklje

Krajevne organizacije ZB v blejski občini so skupno z občinskim odborom ZB in drugimi organizacijami pripravile za letošnji Dan borcev — 4. julij, več prireditev. Med drugimi bosta dva pohoda po partizanskih stezah s Pokljuke in Mežaklje. Udeležila se jih bo mladina v spremstvu udeležencev borcev-partizanov. Le-ti bodo mladini pripovedovali o dogodkih in borbah NOB v teh krajih.

Občinski odbor ZBJ pa bo 30. junija pripravil predavanje o bitkah na Sutjeski in s tem prispeval proslavam Dneva borca in obletnici velikih bojev v peti ofenzivi.

-jb

Hkrati začnemo obravnavati predlog okrajnega perspektivnega plana tudi občinski ljudski odbori, ki proučujejo predvsem to, kako je v planskem predlogu tretiran odnos med okrajem in občinami. Prav v tem času čaka občinske ljudske odbore dokaj težavna naloga, saj razen tega, da obravnavajo okrajni plan, pripravljajo in že začnjenjajo obravnavati tudi svoje občinske perspektivne plane.

OLO bo dokončno sklepal o okrajnem perspektivnem planu bržkone dne 8. julija.

Jože Nastran novi predsednik občine Škofja Loka

Na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka so izvolili za predsednika občine tov. Jožeta Nastrana, direktorja Trgovskega podjetja »Loka« v Škofji Loki. Dosedanji predsednik občine tov. Sveto Kobal je odšel, kot smo že poročali, na novo službeno dolžnost — na zadnji seji OLO Kranj je bil izvoljen za podpredsednika OLO Kranj.

Tovariš Nastran je aktiven politični in gospodarski delavec. Je odbornik občinskega in okrajnega zbora, predsednik okrajnega in občinskega sveta za blagovni promet in član sekretariata Občinskega odbora SZDL Škofja Loka.

Lj.

NAŠ RAZGOVOR

Vsak član ZKJ naj najprej sam prebere kongresno gradivo

Sedmi kongres ZKJ, ki je bil letos v Ljubljani, je dal zgodovinsko oceno naše prehojene poti ter na dosedanjih izkušnjah začrtal osnovne smernice prihodnjega socialističnega razvoja pri nas. Zato so zaključki, kot tudi ostalo gradivo Kongresa, važno napotilo ne le za vsakega javnega delavca, marveč za vsakega člana naše družbe, za vsakega graditelja naše bodočnosti, za vsakega člana družbenega in delavskega samoupravljanja. Predvsem pa je bil Kongres napotilo članom Zveze komunistov.

Zaključki Kongresa so važno ideološko orožje vsakega člana ZK za njegovo konkretno no delo na vasi, v tovarni, v komunalnih skupnostih, skratka povsod.

Da bi člani ZK lažje proučili kongresno gradivo, imajo občinske in osnovne organizacije ZK pomagajo na različne načine. Le malo je menda organizacij, ki se tega gradiva še niso lotile.

»Kako ste se v osnovnih organizacijah v tržiški občini lotili študija kongresnega gradiva in konkretnega uresničevanja nalog, ki jih je navedel Kongres?«

Sekretar Občinskega komiteja ZK za Tržič, Rudi Hrovatič, ki smo ga našli v Bombažni predilnici in tkalnici, je povedal:

»Ze zanimanje osnovnih organizacij za delo Kongresa nam je narekovalo, da nismo smeli zavlačevati z začetkom študija. Toda temeljitega študija in proučevanja kongresnega gradiva se še nismo lotili. Razpravljali pa smo med našim članstvom o glavnih težavah, zlasti o vtihih iz Kongresa, o njegovem odmevu v nozemstvu, o posameznih važnih nalogah za nadaljnje konkretno delo naših organizacij itd.«

»Seveda,« je nadaljeval tov. Hrovatič, »nekoliko nas je prehitel čas dopustov, ki za sistematično delo organizacij ni prikladen. V jeseni pa mislimo prav za prav začeti, kajti kar smo doslej govorili o Kongresu, so bila le oosamezna vprašanja. Jeseni pa bomo začeli načrtno. Toda sklenili smo, da mora vsak član ZK poprej predvsem sam prebrati vse gradivo Kongresa. To je dolžnost vsakega posameznika. Tako bo proučevanje v jeseni potekalo bolj v obliki razgovorov o posameznih vprašanjih, o tolaženju ugotovitev in stališč Kongresa, zlasti pa o prilagojevanju oziroma uresničevanju nalog glede na pogoje in potrebe v naši občini. S takim, dobro opravljenim, sistematičnim proučevanjem kongresnega gradiva bo naše članstvo veliko pridobilo.«

K. M.

Gorenjska razglednica

Hidroelektrarno Moste obiskuje te dni tudi mnogo šolskih otrok iz vseh krajev Slovenije

TE DNI PO SVETU

Predsednik republike Josip Broz - Tito je v ponedeljek sprejel novega indijskega veleposlanika v Jugoslaviji Alija Ijavara Džanga, ki mu je izročil pooblastilna pisma.

V Sofiji je bil v ponedeljek podpisan sporazum o uveljavljanju konvencije o socialnem zavarovanju, ki sta jo Jugoslavija in Bolgarija sklenili lani decembra. Konvencija priznava vse vrste socialnega zavarovanja državljanom ene in druge dežele.

Na vprašanje, kateri način za ureditev alžirskega vprašanja je najboljši, je predsednik britanske vlade Macmillan odgovoril: »Uredi ga lahko le Francoz.« Izjavil je tudi, da lahko ZDA in Velika Britanija najbolje vplivata tako, da »izrazita simpatije in podporo francoski vladi, ki ima največje odgovornosti«.

Francoski ministrski svet je imel v ponedeljek sejo, na kateri so odobrili sklepe generala De Gaulle glede občinskih volitev, ki naj bi bile v Alžiriji v roku mesec dni, kakor tudi ljudskega referendumu o novi ustavi, ki naj bi ga razpisali za 5. oktober in bi se ga udeležili vsi Alžirci.

Grška skupščina je ponovno izvolila za predsednika Konstantina Rodopulosa, za katerega je glasovalo 169 poslancev.

Ladja »Jugoslavija«, s katero je prispel v Egipt drugi del tretje izmene južnoslovanskega odreda v sestavi Varnostnih sil OZN, je v ponedeljek popoldne zaplula v luko Port Said. Na svečanosti, ki je bila prirejena ob prihodu izmene, je polkovnik Reeky dal priznanje enoti JLA, ki se vrača v domovino.

Ameriški predsednik Eisenhower je v ponedeljek poslal sovjetskemu premieru Hruščevu poslanico, ki se nanaša na priprave za mednarodno konferenco strokovnjakov o kontroli eventualnega spoznanja o prepovedi jedrskih poskusnih eksplozij.

Ameriški zunanji minister Dulles je v torek na sestanku z novinarji izjavil, da bi ZDA privoile v prenehanje poskusov z atomskim orožjem, če bi obravnavanje ostalih vprašanj razorožitve očitno napredovalo.

Grški zunanji minister Averoff je v torek prebral izjavo voditelja gibanja za priključitev Cipra h Grčiji Digenisa, v kateri je rečeno, da so Turki na Cipru sami uprizorili atentat na turški urad za tisk v Nikoziji, kar je imelo krvave posledice na otoku. Digenisovo poročilo pravi, da je bil ta atentat na turški konzulat pripravljen v dogovoru z angleškimi oblastmi na otoku.

Namestnik predsednika angleške vlade Richard Butler je v torek v Spodnjem domu izjavil, da bo čez nekaj tednov sklicana konferenca strokovnjakov, ki naj ugotovi tehnične možnosti morebitnega spoznanja o prenehanju poskusov z atomskim orožjem.

IZDAJA CASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO CERNE / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 - TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI
PRVI ŽARKI IZ TEME

Za novega predsednika Portugalske sta bila dva kandidata: kontra admiral Tomas in general Delgado. Prvi zastopa vladajočo stranko, drugi slabotno opozicijo. Pravzaprav je bil tu še tretji — libonski odvetnik Vicente, vendar se je odrekel kandidaturi v korist Delgada.

Na volitvah v nedeljo je zmagal z »velikansko večino« vladin kandidat, 63 letni Amerigo Tomas. Že v ponedeljek pa se je oglašil njegov politični nasprotnik in zatrjeval, da je vlada ponaredila volilne rezultate, hkrati pa je očital vladi, da ni dovolila prisostvovati predstavnikom opozicije pri številu glasov. Dan pozneje je že iz portugalske prestolnice Lizbone prihitala novica, da so generala Delgada odstavili s položaja direktorja civilnega letalstva, ki ga je zavzemal doslej.

Vlada na čelu z diktatorjem Salazarjem se začneja počasi maščevati proti edinemu političnemu nasprotniku, ki se je po 32 letih neomajene vladavine Salazarjeve profašistične stranke toliko opogumil, da je nastopil na volitvah. Še več, Delgado je prišel na dan s programom, od katerega so se vladajočim ljudem na Portugalskem naježili lasje. Med drugim je terjal zboljšanje življenjske ravni, svobodo misli, izrekel se je proti samovolji in zahteval celo odstranitev diktatorja Salazarja.

Te zahteve, ki bi drugje izzevle povsem običajno, so bile za Portugalsko neznašljive.

Dejansko je dežela odrezana od sveta in zaprta sama vase, v svojo bedo in zaostalost, kjer ima plodno tlo diktatura Salazarja in cerkve. Kolikor je mogoče zvedeti iz redkih zapiskov še bolj redkih novinarjev, ki prodrejo v Salazarjevo deželo, vlada tam neizrecna revščina. Toda revščina je na Portugalskem blagoslovljena, pravi Salazar, dana je od boga in zato bi bilo bogokletno boriti se proti njej ali proti vladi. Dežela pa po drugi strani odkriva čudovite naravne lepote. Toda z zakonom je prepovedano bosonogim kmetom obiskovati »turistične cone«. In ker kmetje nimajo čevljev, tudi ne zahajajo v te kraje, kjer petični tuji občudujejo naravne kulise, za katerimi se skriva beda in pomanjkanje.

Odkar se je diktator Salazar pred četrta stoletja zasedal na oblasti, se je na Portugalskem spopolnil sistem zatiranja. Cerkev in policija imata vso oblast. Na redke proteste maloštevilnega delavskega razreda vlada takoj odgovarja s tanki. Za stavojoče so predvidene hude kazni od 2 do 8 let ječe. Še nedavno je dopisnik britanskega časopisa »Manchester Guardian« pisal, da več ko polovica tamkajšnjega prebivalstva nima volilne pravice, ker so nepismeni. Dosti je takih, ki tudi ne morejo voliti, ker nimajo nikakršnega premoženja, vlada pa izključuje tudi vse svoje očitne nasprotnike. Britanski novinar

tudi navaja primer z zadnjega referendumu, ko so glasove vseh tistih, ki niso prišli volit, preprosto prišteli vladinim kandidatom. Predstavniki opozicije pa niso se nikoli dovolili, da bi prisostvovali številu glasov. Casopisje je pod strogim nadzorom vlade, noben izvod ne more zagledati belega dne, če ne nosi tiskanega napisa »Pre gledano od cenzure!«.

V takem vzdušju so se bržkone odvijale tudi nedeljske volitve. Zanje pa jo tokrat značilno, da je končno ena vidnejših portugalskih političnih osebnosti zbrala dovolj poguma in se odkrite postavila po robu neznanosni Salazarjevi diktaturi. Čeprav se bo Salazar zdaj bržkone maščeval svojemu nasprotniku, je že sam pojav tudi slabo privzajljene in organizirane opozicije značilen simptom.

Salazar je nekoč precej odkrito dejal, da njegova »vlada ni vlada ljudskih množic...« Če bi dopustil, da bi odločalo o državnih poslih, bi utegnilo mojemu dobremu ljudstvu priti na misel, da nastopi jutri proti meni.«

Ta »jutri« morda še ni nastopil, vsekakor pa so zlasti krvavi neredi med predvolilnim bojem, pojav opozicije in glasnejši, čeprav še vedno pridušeni vzklili nezadovoljstva, vendarle pokazali, da se tudi skozi temo fašistične diktature na Portugalskem rahlo svetlika.

MARTIN TOMAŽIČ

kratko, vendar zanimivo

BRNENJE NAD LESCAMI

Prebivalci Lesc in okolice v teh dneh poslušajo neprestano brnenje nad svojimi glavami. Tudi nad Kranjem je kdaj pa kdaj slišati brnenje strojev letal. Na letališču Alpskega letalskega centra v Lescah se je namreč v torek pričel tečaj za motorne pilote. Za sočlanje imajo 8 motornih šolskih letal. Tečaj bo trajal mesec dni. Računajo, da bo v tem času vsak pilot imel okoli 40 ur motornega letanja. Če to številko pomnožimo z 18, kolikor je pilotov na tečaju, potem si lahko zamišljamo,

da bodo letala s tečajniki morala biti še veliko v zraku.

Med tečajniki je največ amaterjev-pilotov z Gorenjske, razen tega pa so še iz Ajdovščine, Gorice, Ljubljane, Slovenj Gradca in Postojne. Po dokončanem tečaju bodo dobili diplomu in naziv športnega motornega pilota.

Ko bo ta tečaj pri kraju, bodo na letališču začeli z novim. Prišli bodo tečajniki-jadralci. Podoben tečaj za pomladno alpsko jadrnanje so na leškem letališču zaključili prav pred začetkom tečaja za motorno letenje. Kaže,

da letališče ALC v Lescah dobiva vse večji pomen, tako v gospodarstvu kot pri vzgoji ljudi.

PRVA PREIZKUSNJA KRANJSKIH PADALCEV

Padalci Aero kluba iz Kranja so preteklo nedeljo prestajali prvo preizkušnjo. Zbrali so se na letališču ALC v Lescah in pred komisijo pokazali svoje znanje, sposobnosti in nedvomno tudi svoj pogum. Med okoli 20 mladimi padalci so bila tudi dekleta. Pogumne padalke so svojo nalogo odlično opravile. Vsi padalci so se na tokratni preizkušnji dobro izkazali. LJ.

INVESTICIJE PREDVSEM V NEGOSPODARSKE PANOGE

Pretežni del sredstev okrajnega in občinskih investicijskih skladov se je v preteklih letih uporabljal za investicije v industriji. Tako so v letu 1955 porabili v ta namen 51 odstotkov, v letu 1956 okoli 73 odstotkov, v letu 1957 pa okoli 57 odstotkov sredstev, če pristojejo tudi kredite, ki so bili podjetjem dodeljeni za enoletni odplačilni rok. Predlog 5-letnega okrajnega perspektivnega plana pa predvideva usmerjanje investicij v negospodarske panoge. Planirano angažiranje lokalnih investicijskih skladov omejuje investicije v industriji v 5-letnem razdobju samo na 18 odstotkov razpoložljivih sredstev teh skladov. Tako se bodo znatno povečale investicije v panoge, ki neposredno vplivajo na življenjsko raven.

KONJSKE DIRKE V KOMENDI

Prve konjske dirke v letošnjem letu je v nedeljo gledalo manj ljudi kot običajno. S tem še ni rečeno, da se je zanimanje za konjski šport zmanjšalo, vendar je marsikoga odbila draga vstopnina 100 din, povrh pa je bil še program brez galopnih dirk, ki so glavna privlačnost podobnih prireditev.

Blejski šahovski festival končan

(Nadaljevanje s 1. strani)
1. Dvoržak 5,5; 2. Kuderna 3,5; 3. Svetina 2; 4. Zerovec 1 točka.
Individualni turnir mojstrov in mojstrskih kandidatov:
1. Drago Dime 3,5 točk; 2. Arsenje Lukič 3; 3. na tretje in četrto mesto sta se uveljavila Vinko Cuderman in Ante Bulat z 1,5, na 5. mesto pa Dragoljub Berzetič s 0,5 točke. -jb

naša kronika

PRIZNANJE KRVODAJALCEM V KAMNIKU

V nedeljo je bila v Kamniku ob lepi udeležbi občinstva prišrna svečanost v priznanje dajalcem krvi. Pomladkarji RK osnovne šole, ki jih je vodil učitelj Oto Flink, so začeli s pesmijo in recitacijami, nato pa je predsednik Občinskega odbora RK dr. Milan Kirn izročil zlato značko dajalcema krvi Lojzetu Cestniku iz Kamnika in Francu Uršiču iz Volčjega potoka. Lojze Cestnik je že 14 krat brezplačno oddal kri, Uršič pa 8 krat. Priznanja so bili deležni vsi dajalci prvi iz Kamnika, ki so se vedno v zelo častnem številu odzvali pozivu.

USPEŠEN OBRAČUN IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA NA JESENICAH

S sezono 1957/58 je bil organiziran pri Svetu Svobode in prosvetnih društev občine Jesenice Izobraževalni center, ki naj bi prirejal po krajih jeseniške občine politična, gospodarska, splošno izobraževalna in poljudno znanstvena predavanja. Nalogo center zelo uspešno opravlja. V minuli sezoni je organiziral sto predavanj, ki se jih je udeležilo 9497 poslušalcev. Predavanj za starše je bilo 63 in se jih je udeležilo 3926 oseb; poljudno znanstvenih predavanj je bilo 33 in jih je poslušalo 5371 oseb; politična predavanja so bila 4 z udeležbo 200 oseb. Enemu predavanju je prisostvovalo povprečno 95 poslušalcev in je bilo organiziranih mesečno povprečno 20 predavanj. Predavanja so bila v desetih krajih jeseniške občine. Za mesto Jesenice so bili organizirani v skupnem trije ciklusi, za Javornik 1, za Zirovnico 1, za Blejsko Dobravo 1, za Hruščico 1, za Dovje-Mojstrano 1, za Kranjsko goro 1 in za Rateče 1 cikel predavanj. Poleg teh predavanj pa je priredil Izobraževalni center tudi jezikovne in stenografske tečaje s povprečno udeležbo nad sto tečajnikov ter administrativni tečaj s povprečno udeležbo 70 tečajnikov in tečajnic. Zasluga za tolik uspeh izobraževalnega centra občine Jesenice v minuli sezoni gre vodji centra tov. Jožetu Varlu kot vsem predavateljem, ki so znali s predavanji zainteresirati poslušalce za vedno večjo udeležbo. U.

LEP KONCERT DPD -SLAVKO CERNE- KRANJSKA GORA

V četrtek, 5. junija t. l. je DPD Svoboda -Slavko Cerne- Kranjska gora priredilo na Dovjem reprizo svojega koncerta, na katerem je sodeloval mešani zbor Svobode pod vodstvom tov. Alojza Plantaua, mladinski zbor, ki ga je vodila tov. Hermina Zerjav ter instrumentalni ansambel DPD Svoboda -Slavko Cerne- (nastopil je prvič pred javnostjo, dirigira pa ga Lojze Plantau). Izredno hvaležna publika je izvajalce nagradila s dolgotrajnimi aplavzi. Samo kratka misel ob tem: ali ne bi bilo koristno, da bi ansambel Svobode razen polk in valčkov »slovenskega Straussa« (Avsenika) igral tudi še kaj drugega?

RAZSTAVA NAJMLAJŠIH V OTROŠKEM VRTCU »TUGO VIDMAR«

Kmalu se bodo zaprla vrata otroških vrtcev za vse tiste otroke, ki so lahko tudi sicer doma. Seveda bodo tisti, katerih starši so v službah, še nadalje obiskovali vrtec. Uprava vrtca »Tugo Vidmar« v Kranju pa je sklenila za prihodnje leto napraviti razpis, na podlagi katerega naj bi starši že sedaj prijavili, kateri otroci bodo tudi v jeseni obiskovali vrtec. S tem si obetajo večjo načrtnost pri sprejemanju naših najmlajših v otroški vrtec, ki je močno obremenjen.

Ob zaključku in ob novem razpisu, ki bo 14. in 15. pa bodo naši najmlajši imeli razstavo risb, kjer bodo pokazali, od čicibanov do predšolskih otrok — česa so se v minulemu letu naučili v vrtcu.

OBRAZI IN POJAVI V KROGU

Seveda v prodajnem oddelku ni bilo posebnega veselja, ko so prejeli tisto pošiljko.

Mislili bi, da gre za neljubo pomoto, ki jo je zakrivila, pa jo bo tudi plačala železnica, če ne bi obenem prišlo tudi vpludno, zelo jasno in nedvoumno pismo: »Vračamo vam vašo pošiljko z dne tega in tega, deklarirano...« in tako dalje, z vsemi formalnimi navedbami, potem pa pod točkami od ena do pet tisto, zaradi česar so pošiljko vrnil: kvaliteta ne ustreza.

Direktor se je pošteno razburil, ko so ga — seveda — takoj obvestili, hotel je planiti, pa se je spet vsedel in rekel: »Dobro, ampak kdo je tega kriv?«

»Kdo je tega kriv?« — to vprašanje je kot neznanjski grozeči vprašaj, podoben tistemu zmagu, ki sedi na mostu v Ljubljani, viselo nad sedmorico, ki je pol ure zatem sedela zbrana v direktorjevi pisarni.

Direktor je seznanil prisotne z vsebino pisma, čeprav so vsi že vedeli, za kaj gre.

Potem pa je izustil tisto vprašanje: »Kdo je tega kriv — to moramo dognati. Pa kakorkoli žel!«

Nekako nagonso so vsi pogledali šefa skladišča. Najbrž zato, ker je sedel tik poleg direktorja. Mogoče tudi zato, ker so vedeli, da iz skladišča včasih pridejo surovine precej drugačne, kot bi morale priti, da ne gre za kake katastrofalne napake, da pa vendar...

Šef skladišča je planil pokonci: »Z moje strani je stvar jasna. Čeprav že leta govorimo o tem, da naše skladišče ne ustreza več sodobnim zahtevam, vendar izdajamo samo prvovrstno blago. Sicer pa imam podpisane dobavnice — blago je šlo v predelovalnico kot prvovrstno.«

Šef predelovalnice je sklonil glavo; skladiščnik ima prav, on je krit z dobavnici. Za hip mu je postalo žal, da je bil kdaj pa kdaj zapri oči, ker se ni hotel zameriti šefu skladišča ali celo povzročiti — če bi bil odklonil surovine kot delno neuporabne — da bi skladiščnik segel globoko v svoj žep in plačal penale. Ampak zdaj je bilo prepozno — treba

je bilo braniti se. Ne da bi dvignil glavo, je počasi rekel: »Ja — če bi bila krivda v predelovalnici, obdelava gotovo ne bi molčala, to' je več kot gotovo.«

To je bil zadetek v črno. Predelovalnica in obdelava se namreč nista mogli — to se pravi: nista se mogla šef predelovalnice in inženir, ki vodi obdelavo.

»Packa,« je pomislil inženir, povedal pa je nekoliko drugače. »Tovariš,« je rekel, »tovariš bi rad zvalil krivdo name. Ampak jaz nimam nobenega veselja za vlogo grešnega kozla. Dobro, postavimo, da je bil proizvodni proces vse do obdelave v redu. Dobro, recimo, da je tako. Ampak, lepo vas prosim, zakaj pa potem imamo kontrolo? Ali ni smisel obstoja tega oddelka prav v tem, da zadrži vse, kar po kvaliteti ali kako drugače ne ustreza zahtevam tržišča?«

Temu ni mogel nihče ugovarjati, argument je bil preveč prepričljiv. Zdaj bo padlo po njem — je pomislil skladiščnik, pa nekako s sočutjem pogledal šefa kontrole.

Ampak kontrola se je samo skrivnostno nasmehnila.

»No?« je nestrno rekel, skoraj vzklilnik direktor.

Kontrola je s posmehljivim smehljajem dejala: »Če bi mi v kontroli izločili vse, kar ni stoodstotno brez napak — potem bi bili že naslednjega prvega vsi brez plač, ker ne bi imeli kaj prodajati.«

Ni treba posebej povedati, da se je stvar vrnila tja, kjer se je bila začela; v skladišče. Da je šla še dvakrat svojo krožno pot — obakrat z enakim uspehom, se pravi, brez uspeha.

Po dveh dneh je o zadevi razpravljaj delavski svet. Po štirurni razpravi je ugotovil, da krivca ni moč najti, oziroma, da krivca verjetno sploh ni.

»Roka roko umije,« je rekel eden izmed članov sveta na koncu seje. »Ampak ni prav, da to načelo velja med našimi šefi oddelkov,« je grenko dodal, »ker nas bo to umivanje precej veljalo.«

PETER STRUNA

Jesenice - eno samo gradbišče

Do jeseni prihodnjega leta skoraj 400 novih stanovanj
Vodovod in šola v Žirovnici dograjena

Tako je danes na Jesenicah. Povsod gradijo. Če začnemo na Plavžu, je tu predvsem stanovanjska izgradnja na široko razmahnjena, čeprav so tudi drugje obsežna gradbišča. Bolnišnica je dvignila svojo stanovanjsko hišo za eno nadstropje, v katerem bo uredilo 20 samskih sob. Dokončujejo tudi novo vratarnico.

Nekaj sto korakov nižje je pravo mravlišče. Na majhnem prostoru bodo kar tri gradbena podjetja gradila 120 stanovanj: 3 stolpnice po 40 stanovanj. — Morda bi bilo ceneje, če bi vse to delalo eno podjetje. Odpadle bi trikratne priprave in bolje bi bila izkoriščena mehanizacija. Toda mudi se in kar je bilo v preteklih letih zamujeno, je treba nadoknaditi, sicer Jesenice ne bodo dobile strokovno sposobnih ljudi in niti drugih ne, ki jih tako nujno potrebujejo, predvsem na občini in v nekaterih drugih ustanovah. Takoj za stolpnice že raste zidovje novega 16 stanovanjskega bloka, katerega temelji pa so bili pripravljene že pred leti. V bližini dokončuje svojo šest stanovanjsko hišo tudi gradbeno podjetje »Sava«, na nasprotni strani pa gradi železnica 24-stanovanjski blok, ki bo že tudi letos vseljav.

Dalje proti mestu, takoj za bencinsko črpalko, je nova viso-

ka stavba, ki je zrasla v zelo kratkem času. Na njo že postavljajo ostreže. Razen poslovnih prostorov Zavoda za socialno zavarovanje, bo v njej še 18 stanovanj, že letos. Vsaj tako so nam povedali. Če ne omenjamo nekaterih zasebnih hiš, ki jih gradijo, bi se za hip ustavili pred občino. Trgovsko podjetje »Zarja« se bo kmalu preselila v nove poslovne prostore. Sedaj opravljajo notranja dela. V stavbi bo tudi 5 stanovanj. Kaže, da bo jeseniška železniška postaja dokončno urejena. Drugi peron je v glavnem gotov.

Zadaj za Komunalno banko so pred dnevi »uradno« začeli graditi novo tržnico. Pripravljala dela so opravljali že nekaj mesecev prej. Upajmo, da bo tržnica do jeseni gotova. Bo paviljonskega tipa, stala pa bo okrog 40 milijonov.

Barako pred postajo bodo odstranili, takoj ko bo dograjena nova bivalnica za železničarje, nasproti lekarne. Kaže pa, da so dela v zaključni fazi.

NOV NADVOZ IN PLOČNIK

Pred dnevi so razurili tudi stari nadvoz preko železnice pred Fizičnim domom na Jesenicah. Preureditev nadvoza je narekovala predvsem elektrifikacija jeseniškega železniškega vozlišča. Tu se dnevno zaustavljajo ljudje in radovedno ogled-

dujejo, kako napredujejo dela in kdaj bo gotovo. Takole približno dva meseca, bo treba hoditi drugje. Zelo so zanimivi komentari. Nekdo je pripovedoval, da bodo dvignili ta nadvoz za dva metra, drugi za 40 cm itd. Pa spet, da bodo pločnik zgradili samo na desni strani, torej na nasprotni strani Fizičnega doma. Mi pa smo zvedeli tole: Železnica je nameravala na tistem mestu poglobiti progo, da bi lahko izvršila do kraja elektrifikacijo. Ljudski odbor pa je izposloval, ker je bil na tistem mestu ogrožen promet da se, hkrati s temi deli, razširi most tudi za pešce. Nov most ne bo nič višji kot dosedanji, bo le ravnen. Na desni strani, to je iz smeri železniške postaje do Železarn, bodo zgradili na desni strani 4 metre širok pločnik, na levi pa 2,5 metra. S tem bo rešen problem prometa od Železarn do železniške postaje, seveda le, če bodo pločniki asfaltirani ali pa tako urejeni, da ne bo na njih luž in neprijetnega gramozja, sicer bodo ljudje še vedno silili na cestišče, posebno ob deževnem vremenu in pozimi.

Zavijmo nekoliko v levo, proti Ukovi. Na Romahovem vrtu že štrlijo pokonci betonski stebri bodoče osemletke pravzaprav dveh osemletk. — V zgradbi bo prostora za dve taki šoli. Visoko dvigalo, ki se vidi daleč po Jesenicah, pa dokazuje, da bodo dela pravčasno opravljena, saj so močno mehanizirana. Solo gradi gradbeno podjetje »Gradis«. V neposredni bližini šole bodo zgradili tudi osem stanovanj za učitelje. Če uberemo to smer še naprej proti Javorniku, opazimo, kako se vrsti gradbišče za gradbiščem.

SPORNOV GRABEN V CEVEH

Ker je nad železnico na Javorniku pri takoiomenovanem Spornovem grabnu določen prostor za gradnjo stanovanjskih hiš, so začeli graditi okrog 70 m dolg kanal, ki bo imel 1,5 m premera. Kanal bodo potem zasluli in preko njega speljali ceste in ostale komunikacije, kajti že to jesen bodo začeli graditi vrsto »četvorčkov«, štiristanovanjskih blokov. Na tem področju bodo zgradili 40 takih stanovanjskih hiš; večina bo že prihodnje leto pod streho. Na Koroški Beli, pri sedanjih »četvorčkih« gradijo še dva.

Kakor smo zvedeli, bodo na Javorniku že letos začeli graditi trgovsko hišo paviljonskega tipa, urejevati pa bodo začeli tudi kanalizacijo.

Vrnimo se še v Podmežakljo. V barake nekdanjega ujetniškega taborišča so se ljudje kar sami vselili, pa čeprav te barake že zdavnaj več niso primerne za stanovanja. Toda problema ni moč drugače rešiti kot z

novimi stanovanji. Ljudje so sedaj tu, tu so družine in otroci.

Povedali so nam, da pripravila Železarna že načrte za odstranitev barak. Na tistem mestu, nameravajo zgraditi 9 dvostanovanjskih hiš in 9 štiristanovanjskih, skupaj 54 enosobnih stanovanj s centralno pralnico in kopalnico. Ker pa na Jesenicah manjka gradbenih delavcev, namerava tovarna zainteresirati ljudi, ki bodo dobili tam stanovanja, da bi sodelovali s prostovoljnimi delom.

Pobuda zasluži priznanje. Povedali so nam še to, da bodo sproti, ko bodo gradili stanovanja, podirali barake da se bodo družine lahko preselile v nova stanovanja.

Se besedo o bližnji sosesčini. Te dni so dogradili vodovod v Žirovnici za vse vasi do Smokuča. Tam pa imajo svoj vodovod. Občina je prispevala za gradnjo vodovoda 37 milijonov dinarjev. Ta mesec bo dograjena tudi nova šola v Žirovnici. V novem šolskem letu bodo učenci že hodili v novo šolsko poslopje.

Ta mesec bo dograjeni tudi vodovod iz Resmanovega studenca pod Javorniškim rovtom, dolg tri kilometre. Novi vodovod bo napajal Jesenice.

Rezerve v štednji z materialom

30 milijonov dinarjev samo z 1% prihranka materiala — Odslej se bodo tudi v »Savi« morali truditi, da bi izboljšali kvaliteto izdelkov
Večja skrb za kadre

Na zadnji konferenci Zveze komunistov v tovarni gumijevih izdelkov »Sava« v Kranju so govorili tudi o problemih v proizvodnji. V razpravi so zlasti poudarili dva problema s tega področja: potrebo po večji štednji z materialom in skrb za kvalitete izdelke. Z razširjanjem oziroma povečanjem proizvodnje v pnevmatikarni pa se hkrati javlja tudi problem kadra.

Znano je sicer, da imajo v »Savi« že dokaj star in iztrošen strojni park in da gre na račun tega v izgubo precej več materiala kot bi ga šlo sicer. Vendar na ta račun kljub temu ne bo mogoče vedno opravičevati znatne izgube pri materialu. Na konferenci so izrazili mnenje, da bi brez večjih težav, samo z dosti več pazljivosti delavcev pri različnih izdelkih lahko prihranili na leto približno 36 milijonov dinarjev. Največje prihranke bi lahko dosegli pri avtokordu (24 milijonov dinarjev) in pri rezanju s diagonalnim strojem (10 milijonov dinarjev). Po izjavi direktorja tov. Mikuša bi s prihrankom samo 1% materiala prihranili letno okrog 30 milijonov dinarjev.

Pred kolektivi se postavlja tudi važna naloga za izboljšanje kvalitete nekaterih izdelkov, zlasti avtomobilskih gum. Avtomobilske gume tovarne »Sava« prevozijo povprečno 36.000 km, medtem ko prevozijo nekatere inozemske gume okoli 50.000 km, nekatere noveje pa celo povprečno nad 60.000 km. Čeprav je povprečna doba trajanja domačih gum 36.000 km, pa posamezne gume prevozijo tudi po 50.000 km, pa celo 76.000 km. To kaže, da bi tovarna bila sposobna izboljšati kvaliteto oziroma življenjsko dobo avtomobilskih gum s tem, da bi odpravili tako velika odstopanja v kvaliteti posameznih avtomobilskih gum. Po mnenju direktorja bi si kolektiv moral dati nalogo, da bi izboljšali kvaliteto vsaj za 20% in s tem dosegli kakovost priznanih italijanskih gum znamke Pirelli. — Na konferenci so razpravljali tudi o izobraževanju strokovnega kadra. Predvsem je ta problem pereč sedaj, ko nameravajo razširiti pnevmatikarno za 100%, medtem ko problem kadra za tako povečano proizvodnjo sploh ni rešen. Poudarjajo, da naj bi pošiljali na prakso več srednje strokovnega kadra. —iv

Kaj na Gorenjesavska dolina?

Pripomba k turističnim prospektom

Pred mano leže menda vsi turistični prospekti, kar jih je letos izšlo v Jugoslaviji. Tu je Jugoslavija v angleščini, kjer so zastopane predvsem vse prestolnice naših republik, zraven pa še nekaj lepih slik z Alp in z morja. Veliko bolj kot ob tega bi se raje obregnil ob naslednjega, ki je po svoji obliki spogonjen. Ze to ne ugaja, da imata vsak drugačne naslove naših turističnih agencij v inozemstvu. Niti enega naslova ni, ki bi bil na enem prospektu natiskan tako, kako je na drugem. Vzemimo samo Dunaj: na prvem piše Jugoslawisches Verkersbuero, Seilerstätte 30 Wien I. Tel. 53-35-92. Na drugem pa je precej drugače: Jugoslawische Fremdenverkerswerbung Wien I, Mahlerstrasse 3, Tel. 52-54-81 (53-35-92). Pri tem pustimo ob strani dejstvo, da je Slovenija odbrenkana z nekaj slikami. Ta prospekt je tiskan v 300.000 izvodi. Drugi, tiskan v angleščini, nemščini in francoščini, je tiskan le v 80.000 izvodi; ima iz Slovenije nekaj več slik, še malo pa ne toliko, kolikor Slovenija po svojih turističnih zanimivostih zasluži. Logarska dolina, Triglav, Velika planina, Pogačnikov dom, Bled, Bohinj in Planica — to res ni vse, kar Slovenija (vsaj v grobih obrisih) lahko nudi tujemu turistu.

Mislím, da ga skoraj ni med nami, ki bi lahko kaj rekel k

prospektu o naši folklori. To pravzaprav ni več prospekt, temveč esej. Glede na to, da je obseg prospekta omejen, moramo biti Slovenci z delom, ki smo ga v prospektu našli, kar zadovoljni. Vsekakor pa moramo priznati, da smo zlasti Gorenjci pošteno zastopani v brošuri, za katero je škoda, da je izšla samo kot turistični prospekt. Huje pa je s prospektoma »BOHINJ« in »BLED«. Na obeh piše: Gorenjska turistična podzveza, Kranj, 3000 Izvodov. Clovek bi res pričakoval, da bodo gorenjski kraji v takih propagandnih listih pošteno zastopani. Pa bi se krepko motil. Vzemimo samo prospekt »BOHINJ«.

Kolikor je slik, so vse iz Bohinja. S tem se tudi strinjamo. Ampak — ko so že dali Komno zraven, zakaj tu ni tudi Doline Triglavskih jezer? Kje pa je kaj lepšega v naši ožji domovini? Slabši je še prospekt »BLED«. Res ne vem, koliko so imela tu besede domača turistična društva. Končno je popolnoma vseeno, ali so kaj odločala ali nič.

Dejstvo je namreč, da so v tem turističnem prospektu zastopane Jesenice in Kranjska gora. Clovek se nehotе vpraša, kje so ostale Mojstrana, Gozd-Martuljek in Rateče-Planica, če že Podkoren popolnoma izpustimo. So to res tako mrtvi kraji, da se jih v turističnem prospektu ne splača omenjati? Mojstrana je izhodišče za Triglav. Gorenjska je postala znamenita prav po Martuljkovi skupini. Planico poznajo vsi smučarji na svetu. Vsemu temu se je turistični prospekt izognil in se omejil na železarske Jesenice.

Če se že domača turistična društva (ki v vseh teh krajih niti ne obstajajo) niso dovolj zanimala za lastno propagando v prospektih, zakaj za to ni poskrbela v večji meri Gorenjska turistična podzveza? Kaj naj res Zgornjesavska dolina postane samo lazarej za tuberkulozne? Samo še to: Kaj ni način, kakor je sugerirana naša srednjeveška umetnost tujcem, zelo poseben? In — ali se ne bi obrnel tudi za Gorenjsko turistično podzvezo? J. S.

Širom po domovini

LETA 1961 DVAKRAT VEČ ELEKTRIČNE ENERGIJE

Po zveznem perspektivnem planu gospodarskega razvoja bomo do leta 1961 v primeri z letom 1956 podvojili proizvodnjo električne energije. Medtem ko smo leta 1956 proizvedli v naši državi 5 milijonov 50.000 MWh električne energije, predvideva plan za leto 1958 proizvodnjo 7 milijonov 300.000 MWh, leta 1961 pa naj bi proizvedli 10 milijonov MWh električne energije. Leta 1956 je od proizvedene energije odpadlo na hidroelektrarne 2 milijona 870.000 MWh in na termoelektrarne 2 milijona 180.000 MWh, leta 1961 pa naj bi odpadlo na hidroelektrarne 6 milijonov MWh, na termoelektrarne modernizacijo ceste Podkoren—Rateče—državna meja. Na vseh teh cestah naj bi hkrati lesene mostove zamenjali železobetonski.

ne pa 4 milijone MWh električne energije.

USPEŠNO OPRAVLJENA POMLADANSKA SETEV

Zaradi slabih vremenskih razmer v marcu in aprilu smo z letošnjo pomladansko setvijo precej zakasneli. Kljub temu pa je po podatkih v vsej državi bilo do druge polovice maja opravljene že približno 90% nameravane pomladanske setve, ostalih 10% setve pa je opravljene v teh dneh. Zanimivo je, da so s hibridno koruzo zasejali letošnjo pomlad dvakrat toliko površin kakor lansko leto, vendar pa je to le polovica predvidenega plana za letošnje leto. Po planu bi namreč morali letos zasejati 700.000 ha površin s hibridno koruzo.

MLADINCI IZ EGIPTA NA AVTOMOBILSKI CESTI

Kot je bilo rečeno bodo pri gradnji ceste »Bratstvo in enotnost« sodelovali tudi mladinci iz drugih držav. V nekaterih mladinskih krogih tujih držav je za to akcijo in življenje naše mladine v brigadah precejšnje zanimanje.

Pred dnevi je vodstvo mladinske sekcije Nacionalne unije Egipta sporočilo, da so sklenili, da bo pri delovni akciji naše mladine sodelovala tudi skupina 50 egiptovskih mladincev. V tej skupini bodo predvsem študenti univerz in visokih šol.

Dolina Nemiljščice - premožno znana lepota

Julija bo v Besnici turistična nedelja

Ako izstopiš na železniškem postajališču Besnica in kreneš ob potoku Nemiljščica navzgor, si v desetih minutah pri slapu »Šum«. Nemiljščica bobni prek divjega skalovja in pada v globoko koto. Če se potem povzpneš po stirmi stezici od vznožja slapa navzgor in greš ob Nemiljščici, ki tu še krotko šumlja, prideš prav kmalu do termalnega vrele, ki je bil do svoje čase mnogo bolj znan kot je zdaj. Ze v osemnajstem stoletju

in političnih organizacij ustanovili turistično društvo Besnica, ki šteje zdaj 75 članov. To društvo je z dokaj skromnimi sredstvi že v kratkem času doseglo nekaj lepih uspehov. Blizu slapa »Šum« je zgradilo sicer preprosto, vendar zelo urejeno okrepčevalnico in jo s pomočjo KO opremilo z električno razsvetljavo. Celo plesišče je poleg za mlade pare. Zdjaj pa bo potrebno, če hočemo obdržati tu letovišče, poskrbeti še za tujske sobe. To vprašanje je društvo rešilo na ta način, da bodo prebivalci v Besnici in obrobnih naseljih preuredili stanovanjske prostore v tujske sobe, in sicer s pomočjo posojila 220.000 dinarjev, ki jim ga je odobrila Občinski ljudski odbor Kranj. Da bi vzbudili še več zanimanja za te prelepe kraje sredi temnozelenih gozdov, bo društvo julija priredilo skupno z množičnimi in političnimi organizacijami turistično nedeljo. Res bi bilo škoda, če bi ta prelepi kočček narave ostal neznan in tuj celi tistim v najbližji okolici, ki si žele odmoru in oddiha v lepi naravi, pa ne vedo, kako blizu imajo najlepše možnosti za to. —an

Slap »Šum«

so po starih zapiskih hodili sem iskat zdravja škofjeleška in druga gospoda. Tudi okoliški kmetje so se zdravili z njegovo zdravilno vodo, besniška dekleta — tako pravijo stare knjige — pa so celo hodila prst širne prediva in so januarja in febr. stala pri pranju bosa v vodi, ki ima tudi sredi najhujše zime do 22 stopinj C. Vsa dolina, po kateri šumi Nemiljščica, segajoča tja pod Jamnik in Mohor, je ljubka in prijazna, prav do vznožja obdana z gostimi smrekovimi gozdovi in pripravna kot nalašč za taborjenje. Zlepa ne bi našel kraja, ki bi bil bolj pripraven za klimatsko zdravilišče kot je dolina Nemiljščice. In vendar ni bilo do zdaj nikogar, ki bi se lotil dela in odprl ta prelepi kočček naše Gorenjske širnemu svetu in turizmu. Šele leta 1954 so na pobudo množičnih

Tudi promet prihaja na vrsto

Predvidena je modernizacija cest in elektrifikacija proge Ljubljana - Jesenice

Po cestah in železnicah na Gorenjskem je čedalje živahnější promet. Skoraj že ni pomembnejše, gorenjske vasi, skozi katero ne bi redno vozil avtobus. Stevilna podjetja vozijo delavce na delo in z dela s svojimi avtobusi. Razen domačih, srečujemo na gorenjskih cestah, zlasti v turistični sezoni, mnoga inozemska vozila. Če ves ta promet primerjamo s prometom v nekaterih drugih, manj razvitih okrajih, ugotovimo, da je promet na Gorenjskem razmeroma dosti bolj razvit. Vendar pa tudi na Gorenjskem promet zaostaja za nalogami. Kranjski okraj je namreč močno industrijski, hkrati pa tudi v mednarodnem merilu pomembno tranzitno področje. Ta okolnost pa terja sodobnejši promet, o čemer govori tudi predlog družbenega plana gospodarskega razvoja okraja Kranj v razdobju do leta 1961.

Ta predlog plana govori o tem, da zahteva elektrifikacija proge Ljubljana—Jesenice nujno prioriteto v tem obdobju, v kate-

rem bo treba razen tega urediti tudi jeseniško železniško vozlišče in železniško postajo v Kranju.

V kranjskem okraju opravljata največ prometnih storitev podjetji »Avtopromet« v Kranju in »Transturist« v Skofji Loki. Ti dve podjetji, ki sta v zadnjih letih močno razvili svojo dejavnost, bosta do leta 1961 še povečali obseg storitev za 306% v potniškem ter za 102% v tovarnem prometu, ker sta že lani in letos nakupili nova vozila. Spridčo vedno večjega avtobusnega prometa pa bo treba zgraditi v prihodnjih letih tudi novo avtobusno postajo v Kranju (medtem ko so jo v Skofji Loki odprli pred nekaj meseci) ter urediti postajališče v Preddvoru, Senčurju, Cerkljah, Bitnjah, Zabnici, Železnikih, Srednji vasi, Poljanah, Lescah, na Jesenicah in Jezerskem.

Hkrati bo treba seveda urediti tudi ceste. V obdobju do l. 1961 predvideva predlog okrajnega perspektivnega plana nekatere preložitve in druge izboljšave na

magistrali Ljubljana—Jesenice—Podkoren. Kolesarji bodo zelo pozdravili gradnjo kolesarske steze Ljubljana—Jesenice, saj so zdaj v stalni nevarnosti, hkrati pa ovirajo hitrejša vozila. Predvidena je tudi preložitve ceste skozi Kranj, preložitve in modernizacija ceste Naklo—Podvin, preložitve ceste in delno železnice na odseku Dovje—Kranjska gora, da bi se izognili železniškemu križišču, ter gradnja asfaltnega cestišča na odseku Žirovnica—Kranjska gora—Podkoren.

Tako naj bi uredili glavno gorenjsko cesto. Zelo nujna in pomembna je ureditev tudi drugih cest. Predlog okrajnega perspektivnega plana predvideva rekonstrukcijo in modernizacijo cest Kranj—Škofja Loka—Žiri, Skofja Loka — Železniki, Kranj — Kamnik ter Preddvor—Kokra—Ježersko, dalje novogradnja ceste Podbrezje—Tržič—Ljubelj in dograditev tamkajšnjega tunela, rekonstrukcijo in modernizacijo ceste Bled—Bohinjska Bistrica—Slap Savica ter rekonstrukcijo in

gorenjski obveščevalci

MALI OGLASI
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10 dinarjev, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Izgubil sem denarnico z dokumenti na avtobusu Golnik. Najditelja prosim, naj vrne dokumente na naslov v osebnih izkaznici ali pošlje v bolnico Golnik, denar pa lahko obdrži.

Dne 8. junija sem na cesti od Virmaš do Crngroba izgubil rdečo žensko jopico. Poštenega najditelja prosim, naj jo proti nagradi vrne v Zabnico št. 27.

Najditelja modre moške jopice, izgubljene 1. junija od Sk. Loke do S. Duha, prosim, da jo vrne proti nagradi na naslov Ponikvar Janez, Spodnji trg 33a, Sk. Loka.

OPOZORILO! Vse stranke, ki so prinesle do 31. marca 1958 slike v okvirjenju, ogledala v popravilo, šipe za kredence, psihe, komode) v vzorčenje ali matiranje, porcelan ali steklo v lepljenje naj to do 1. julija 1958 dvignejo, ker bom po tem roku razprodajal. Sprejem vajenca v uk. — Colnar Otmar, Steklarstvo, Kranj.

Prodajam krojaški šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku. 1018

Prodajam kravo 8 mesecev brejo. — Britof 71. 1018

Prodajam radio »Tesla« 6 cevni. Naslov v oglasnem oddelku. 1021

Prodajam sadni mošt. Naslov v oglasnem odelku. 1022

Prodajam skoraj nov športni tapingiran voziček, plav. Naslov v oglasnem oddelku. 1029

Prodajam mlade pse ovčjake. Plevnik Stefanija, Podljubelj 15, Tržič. 1023

Ugodno prodajam klavirsko harmoniko na 80 basov in 2 registra. Naslov v oglasnem oddelku. 1024

Prodajam 4 gume 16x550. Naslov v oglasnem oddelku. 1025

Prodajam dobro ohranjeno motorno kolo 250 ccm ali zamenjam za suhe deske. Naslov v oglasnem oddelku. 1026

Nalivno pero in kemični svinčnik v usnjem etuiju, pozabljen v tehnični pisarni Gorenjskega tiska, dobi lastnik ravno tam.

Prodajam motorno kolo »Jawa« 250 ccm model 41 in peč za kopalnico z kompletno armaturo. Likovičeva št. 2, Slovenski Javornik. 1027

Prodajam dobro ohranjena čevljarška kopita (60 parov). Naslov v oglasnem oddelku. 1028

1 ha pašnika v Gori pod žago prodajam. Vprašati pri Bernard, Gostče 6. 1029

Vzidljiv štedilnik, levi, malo rabljen na 2,5 plošči, z 2 pekačema in bakrenim kotličkom prodajam za 20.000 din ter diatonično harmoniko »Hohner« v dobrem stanju prodajam za 20.000 din. Ogled vsak dan od 15. ure dalje, v nedeljo pa cel dan. — Senk Polde, Hrastje 50 pri Kranju. 1030

Kupim kompletno kopalnico ali samo peč. Golnik 18. 1031

Kupim nekaj suhih borovih desk 50 mm. Ažman Karol, Savska 12, Kranj. 1032

Vajenka trgovske stroke išče skromno opremljeno sobico v centru ali bližini Kranja. Grem tudi kot sestanovalka. Naslov v oglasnem oddelku. 1038

Iščem starejšega instruktora za nemščino 2x tedensko in sicer 1. in 2. knjigo. Naslov v oglasnem oddelku. 1034

Iščem mizarskega pomočnika vajenega izdelave furniranega pohištva. Naslov v oglasnem oddelku. 1035

Na pravni fakulteti je diplomiral Jocič Janez. Cestitamo! 1036

Enostanovanjsko hišo, vseljivo, lahko tudi nedograjeno, v bližini Kranja takoj kupim. Frič Stane, »Avtopromet«, Kranj. 1057

Prodajam motorno kolo 98 ccm ali zamenja anza radio. Hribar, Tenetiše, Golnik. 1058

Dne 9. junija 1958 je iz Zg. Bele odšel fantek neznan kam. Star je 11 let, oblečen v plav sukničič, lase ima svetle. Istega dne so ga znanci videli na avtobusni postaji v Kranju. Prosimo vsakogar, ki mu je kaj znanega o njem, naj to sporoči na naslov Krišelj Alojz, Zg. Bela 41, Predvdor. 1059

Kinematografsko podjetje Jesenice išče stalnega uslužbenca za biljetiranje in prevoz filmov. Na razpolago motorno kolo. Plača po dogovoru. 1040

OBJAVE

»Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Kranj razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in krajskih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 52-644/57) mesto

POSLOVODJE

gostišča v sestavi gostinskega podjetja »Hotel Evropa« Kranj — gostilne »Križnar« v Predvdoru.

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati naslednji pogoj:

1. kvalificirani gostinski delavec z najmanj 5-letno prakso v vodstvu gostinskega obrata.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 30. junija 1958.

PRODAJA PREMOGA PO LETNIH CENAH

Trgovsko podjetje »KURIVO« Kranj, telefon 192 priporoča vsem svojim odjemalcem nakup veljenskega lignita in krmeljskega rjavca premoga že sedaj, ker imajo te vrste premoga do 1. junija po zaslugi rudniških kolektivov znatno nižje cene kot v času avgust-februar. Na zalogi imamo tudi fizičlovke in paradižnikovke.

»Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Kranj razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in krajskih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. l. št. 52-644/57) mesto

UPRAVNIKA

obrtnega podjetja »GORENJSKA OBLAČILNICA« KRANJ.

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. popolna srednja ekonomska izobrazba in 5-letna praksa na vodilnih mestih v gospodarstvu,
2. nepopolna srednješolska izobrazba in 10-letna službena doba,
3. krojaški mojster z 10-letno prakso pri vodenju podjetja.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 30. junija 1958.

»Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Kranj razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in krajskih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52-644/57) mesto

UPRAVNIKA

obrtnega podjetja »KAMNOŠESTVO« Kranj.

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. izučen kamnosek z mojstrskim izpitom s 15-letno prakso v stroki,
2. gradbeni tehnik z 10-letno prakso v gradbeni stroki,
3. cementar z mojstrskim izpitom z 10-letno prakso v stroki.

Vsi ponudniki morajo imeti nekaj let prakse pri vodenju manjše gospodarske organizacije.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 30. junija 1958.

RAZPRODAJA!

Kmetijsko posestvo Podvin-Poljce je izločilo iz svojega obrata še razno poljsko in vprežno orodje, ter razpisuje za le-to javno prodajo dne 15. VI. 1958 s pričetkom ob 8. uri zjutraj pri Kmetijskem posestvu Podvin.

Prodajalo se bo tudi posteljno ogrodje, železne pečice, žitne šrambe, okna za tople grede, oves in ječmen.

KINO

»STORŽIČ« KRANJ: 13. in 14. junija amer. barvni film »NA OVINKU REKE« ob 18. in 20.15. uri. 15. junija ob 10. uri amer. barvni film »POSLEDNJI APAC« ob 16., 18. in 20.15. uri amer. barvni film »NA OVINKU REKE«.

»PARTIZAN« KRANJ: 13. junija amer. film »ABOT IN CASTELO V TUJSKI LEGIJI«. 14. junija amer. barvni film »POSLEDNJI APAC«. 15. junija amer. film »JAJCE IN JAZ«. Predstave vsak dan ob 20.15. uri.

»TRIGLAV« PRIMSKOVO: 14. junija amer. film »ABOT IN CASTELO V TUJSKI LEGIJI« ob 20. uri. 15. junija premiera amer. filma »JAJCE IN JAZ« ob 17.30. uri.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE: 14. junija amer. barvni film »NA OVINKU REKE« ob 19. uri. 15. junija amer. barvni film »POSLEDNJI APAC« ob 17. in 19.15. uri.

NAKLO: 14. junija premiera amer. filma »JAJCE IN JAZ« ob 20. uri. 15. junija amer. film »ABOT IN CASTELO V TUJSKI LEGIJI« ob 17. in 19.15. uri.

»RADIO« JESENICE: 13. junija angl. barvni vstavišton film »SPANSKI VRTNAR«. 14. junija amer. barvni cinema-

ZAHVALA

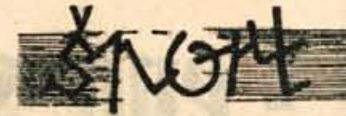
Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob smrti naše dobre mame

KAVČIČ MARIJE

pomagali, z nami sočustvovali s spremstvom, šopki in venci. Posebej se zahvaljujemo dr. I. Bajžlju iz Stražišča za požrtvovalno skrb, trud in nego. Prav lepa hvala terenski organizaciji ZK, SZDL, ZB, DPD Svobodi, ŠD Mladosti, pevce, godbi, sošedom in vsem ostalim organizacijam in posameznikom, ki so ji pripravili in jo spremljali na njeni zadnji poti. Hvala lepa tovarišu Bavdku, upravitelju in učenci osemletke za ganljive besede ob maminem grobu.

Stražišče, 11. VI. 1958.

Mož Vinko, sin Tone in hčerka Marica z družino.

»IZLET« GORENJSKE NOGOMETNE REPRZENTANCE S SLABIM KONCEM

V nedeljo, dne 8. t. m. je bila na stadionu NK »Branik« v Mariboru odigrana povratna nogometna tekma med reprezentanca Maribora in Gorenjske nogometne podzveze. K poteku tekme bi samo omenili, da je bila domača reprezentanca neprimerno močnejše moštvo, ki je s smiselno igro ter naglimi prodori že od prvega začetka zagospodarilo na terenu in če bi bil končni rezultat v prid domačim dvoštevilkam, bi razlika med moštvoma ne bila nič previsoko izražena.

V ostalem pa je treba opozoriti na nekaj stvari, ki nikakor niso bile v skladu z namenom tega izleta, ki naj bi v prvi vrsti služil razvoju našega nogometa in okrepljiv tovariških odnošajev med našimi nogometnimi klubi in forumi in seveda tudi med nogometaši samimi. Zato je treba vsako tako prireditev vestno pripraviti.

Že če pogledamo sestavo Gorenjske reprezentance, mora vsakomur, ki ima malo vpogleda v nogomet na Gorenjskem, na prvi pogled biti jasno, da se v taki sestavi Gorenjska reprezentanca ni mogla upirati Mariborčanom. Kdor je reprezentanco sestavljal, je pokazal, da malo pozna sposobnost posameznih igralcev.

Našo nogometno državno reprezentanco je na Švedsko spremljala menda četvorica spremlje-

valcev, Gorenjsko pa v Maribor kar sedem. Na vsaka dva igralca je torej prišel en spremljevalci. Nič čudnega potem, če je pri tolikem številu komandantov nastal med njimi nazadnje prepir, kdo je za sestavljanje reprezentance pristojen. Kljub tolikšnemu spremstvu se pa le ni našel med njimi nihče, ki bi bil posegel ob pravem času vmes in pomiril igrače, ko je grozilo, da pride do fizičnega obračunavanja med njimi. Pri tem je tudi sodnik Glavič imel dokaj zaslug s svojim popuščanjem, saj je na ta način zaradi njegovega neobjektivnega sojenja razkačene igrače še bolj razdražil.

Za drugič si velja zapomniti, da je reprezentančne tekme treba dobro pripraviti in tudi organizacijsko dobro izvesti, da bodo res — reprezentativne.

M. D.

STRELCI IZ ŽIROVNICE ZELIJO VEČ RAZUMEVANJA OBČINE

Strelška družina »Stol« Žirovnica je bila vsa leta dokaj marljiva, saj se je s svojim plodnim delom uvrščala med najaktivnejše družine na Gorenjskem. Sedaj pa se že nekaj časa nahaja v zelo neugodnem položaju. Strelišče za vojaško puško, ki so ga že dokončali, so morali zaradi urbanističnega načrta opustiti. ObLo Jesenice jim je za zgraditev novega strelišča dolečil drug prostor in jim tudi obljubil, da bo povrnil materialno škodo, ki jo je s tem utrpela družina. Od tedaj pa je že preteklo leto in strelci se upravičeno vprašujejo, kdaj bo občina izpolnila obljubo in nadomestila škodo, ki so jo utrpeli strelci s prestavitvijo strelišča.

-an

TRŽNI PREGLED

TRŽNI PREGLED

V sredo, 11. junija smo v Sk. Loku zabeležili naslednje cene: Krompir 10 din kg, salata v glavicah 60 din kg, jajca 18 din kom., korenček 12 din šopek, meriac kisle repe 20 din, meriac kislega zelja 20 din, česenj 5 do 10 din šopek, peteršilj 12 din šopek, kaša 70 din liter, smetana 15 din zajemalka, sirček 12 din kom., por 5—20 din kom., rumena koleraba 20 din kg, črna redkev 20 din kg, berivka 20 din merica, šalotka 50—60 din liter, suho sadje 60 din liter.

Trg je dobro založen s salato, primanjkuje pa jaje, kolerabice.

NESREČE

ZARADI BOLEZNI V SMRTI

V ponedeljek, 9. junija se je po Kalvariji v Kranju in okolici raznesla vest o smomoru 52-letnega D. S. Našli so ga obesenega v domači drvarnici. Domneva se, da si je vzel življenje zaradi slabega zdravstvenega stanja. Pred kratkim se je vrnil iz bolnišnice. Govoril je o neozdravljivosti in stalnem trpljenju, zato ga je verjetno obup privedel do tega koraka.

Veleželeznina »MERKUR« Kranj

SPREJME TAKOJ

VEČ FIZIČNIH DELAVCEV

Prednost imajo tisti, ki stanujejo v Kranju in okolici. Plača dobra.

Osebnosti ali pismene prijave sprejema

Uprava trg. podjetja »MERKUR«, Kranj

Sprejmemo

MOŠKO DELOVNO SILO

ZA PRIUČITEV

IN KOVAŠKEGA VAJENCA

»Pilarna«
RETEČE PRI ŠKOFJI LOKI

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Na osnovi temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32/55), odloka o višini štipendij (Uradni list FLRJ, št. 33/55) in pravil sklada za štipendije OLO Kranj (Uradni vestnik 3/56)

razpisujemo
tele štipendije:

- 1 za Prirodoslovno matem. filoz. fakulteto — za študij angleščine
- 1 za Prirodoslovno matem. filoz. fakulteto — za študij fizike
- 1 za Prirodoslovno matem. filoz. fakulteto — za študij matemat.
- 1 za Prirodoslovno matem. filoz. fakulteto — za študij kemije
- 3 za Pravno-ekonomsko fakulteto — za študij ekonomskega odd.
- 3 za Pravno-ekonomsko fakulteto — za študij pravnega odd.

- 1 za Višjo pedagoško šolo, in to:

- 1 za študij tehnične vzgoje
- 2 za predvojaško vzgojo
- 2 za defektologijo
- 2 za surdopedagogiko

- 2 za Višjo upravno šolo
- 2 za fizikulturo — DIF Beograd
- 1 za glasbeno srednjo šolo
- 1 za Glasbeno akademijo
- 2 za Višjo gospodinjstvo šolo
- 2 za Višjo šolo za socialne delavce
- 2 za Višjo ali srednjo medicinsko šolo
- 2 za Učiteljske
- 3 za ostale visoke in srednje šole, vendar le za nadarjene študente, ki nimajo sredstev za šolanje.

Prosilci naj do 12. 7. 1958 predložijo kolkovano prošnjo (180 din, priloge 25 din), v kateri navedejo podroben življenjepis, točen opis dosedanega šolanja in podatke o številu in zaposlitvi družinskih članov. Prošnjo naj prilože zadnje šolsko spričevalo (slušatelj potrдіlo o zadnjem vpisu in potrдіlo o opravljenih izpitihi), potrдіlo o premoženjskem stanju prosilca in njegovih staršev, potrдіlo o prejemanju otroškega dodatka in mnenje mladinske ali druge množične organizacije o prosilcu.

Štipendije bomo podeljevali v višini, določeni po zakonitih predpisih. Prednost imajo otroci padlih borcev in žrtve fašističnega terorja.

Prošenj brez naštetih podatkov in prilog ne bomo obravnavali.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KRANJ
KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE

VSEM BIVŠIM KURIRJEM TV STANIC

Priljubljeni odbor za izdajo Kurirskega zbornika poziva vse kurirje bivših reletnih TV stanic, da sporočijo na spodnji naslov, če razpolagajo s kakršnikoli zgodovin. gradivom v zvezi z njihovim udeleževanjem na TV stanicah (fotografije, torbice, obleke, nahrbtnike, orožje, orodje, vpisne knjige za dostavo pošte, kurirska pisma z oznakami sprejema na nahrbtni strani, propustnice, dnevničke, prevozna sredstva in podobno). Ker pa so verjetno propadli nekateri predmeti, ki so omogočili prenos pošte prek rek, železnic in skozi svažne postojanke, želimo, da bi jih kurirji natančno opisali. Po takih opisih bi jih bilo možno rekonstruirati in ohraniti za bodočnost.

Te predmete bo odbor potreboval za zgodovinsko kurirsko razstavo, ki jo pripravlja muzej NOB v Ljubljani. Razstava bo verjetno že letos. Sporočite tudi, če ste pripravljeni te predmete odstopiti, odprodati ali dati začasno na razpolago.

Prepričani smo, da se boste radi odzvali našemu pozivu in s tem obogatili že doslej zbrane predmete ter na ta način pomagali čim verodostojneje dokumentirati našo skupno borbo tako za Zbornik, ki ga pripravljamo za izdajo, kakor tudi za kurirsko razstavo.

Dopise naslovite: Pripravljali odbor Kurirskega zbornika, pri Glavnem odboru ZB, Ljubljana, Erjavčeva 18.

„SVOBODE“ IN DELOVNI KOLEKTIVI

filmi, ki jih gledamo

NA OVINKU REKE
Sprečo pravcote poplave kavbojskih filmov, ki so vsi grajeni bolj ali manj po stereotipnih, sto in stokrat preizkušenih receptih western filma, je prišlo v navado, da mečemo pri ocenjevanju vse filme tega žanra v isti koš. To šablonsko ocenjevanje je sicer v večini primerov upravičeno, ne moremo pa tega trditi za ameriški barvni film »Na ovinku reke«.

Film je po tehnični, stilni in vsebinski plati zelo dober. Režija je bila poverjena režiserju Anthonyju Mannu. Zgodba se sicer preveč ne pogloblja v psihologijo ljudi, vendar pa so liki risani dovolj plastično, da ne moremo govoriti zgolj o blelih figurah westerna, ki zanj odlično jezdit in sprotno ravnati z orožjem in pestmi. Če pa tedaj govorimo o psihologiji, led je ta spretno

utajena predvsem v Glynu Me Lyntocu, ki ga je prepričljivo upodobil James Stewart. — Glyn je človek, ki je prišel navzkriž z zakoni. Potem ko mu je uspelo pobeigniti, je sklenil začeti drugo, gažno življenje. Tu pa začne zgodba razpredati o čednostih človeškega značaja, ki doživi veliko preizkušnje pri srečanju z revolverašem Emersonom Colom (Arthur Kennedy) in poklicnim kockarjem Treyem Wilsonom (Rock Hudson). Tu namreč zgodba izpodbija prepoved: »Volk menja dlako, čudni ne menja!« Medtem ko se postavlja kockar Wilson na Glynovo stran in na stran pravice, premaga revolveraša Cola pohlep po denarju.

Mimo dobre igre naj omenim še pokrajino, ki je nudila kameri veliko izbiro impresivnih zornih kotov.

Dostikrat smo že ugotavljali, da so DPD Svobode in prosvetna društva preveč izolirana, zaprtja vase in da združujejo le ozek krog ljubiteljev ene izmed kulturnih amaterskih dejavnosti, kot so dramatska, petje, balet itd. Tudi kongres Svobod in prosvetnih društev v Mariboru letos januarja je ugotovil iste hibe. Svobode in prosvetna društva imajo pre malo stikov z delovnimi kolektivi, z delavskim razredom vobče, ko bi se vendar morale oplajati ob njegovih idejnih zasnovah, rasti z njegovim razvojnim procesom, biti se za njegove ideale in zori pet vračati v umetniški podobi najplemenitejše zasnove razredne, ki je prevzel usodo bodočnosti v svoje roke.

Te svoje naloge — dajanje kvalitetnejših predstav v smislu kultiviranja množic, se Svobode in prosvetna društva do neke mere zavedajo in skušajo svoje delo v tem pogledu tudi izboljšati. Včasih se celo dozdeva kakor da so Svobode društva nad množicami, ki jih je treba vzgojiti in oplemenititi. To je pa vedva samo del resnice, drugi in važnejši del resnice pa je ta,

da morajo Svobode črpati svojo idejno moč in orientacijo prav iz idejnega koncepta delavskega razreda, če hočejo biti v resnici nosilec in glasnik sodobnega, naprednega delavskega gibanja na kulturnem področju.

Kot smo že v uvodu omenili, so te zveze med Svobodami in delovnimi kolektivi prerahle in preohladne. Največkrat so omejene na vabljenje na eno ali drugo predstavo te ali one Svobode ali prosvetnega društva. Ako ni odziv vabljenega kolektiva dober, pa slede tožbe o premajhnem smislu delavstva za kulturne stvaritve in podobno.

Prvi korak, da bi se Svobode tesneje strnile z delovnimi kolektivi, smo napravili letos ob priliki prvomajskih proslav. Posamezne umetniške skupine so obiskovale delavce v podjetjih in se jim predstavile s svojim programom. Manj smo uspeli v tem, da bi te skupine tudi spremljale delavce na njihovih izletih in dale s kvalitetnim programom izletnikom kulturnejšo zabavo.

S tem menim povedati to, da bodo morale Svobode in prosvetna društva iskati neposrednejši zvez z delovnimi kolektivi, da se približajo njihovim delovnim mestom, da se seznanijo z njihovimi smotri, napori; skračka, da vstopijo tudi v tovarne (seveda ob določenih prilikah), ne pa, da stoji nekatere osamljene in samo z vabili na predstave ustvarjajo stik, ki na tak način prav gotovo ne more postati topel in neposreden.

S toplim neposrednim stikom bi se okrepile tudi vrste Svobodašev, ki so ponekod le maloštevilne. Ponekod štejejo Svobode manj članov kot krajevne politične organizacije. In vendar morajo biti Svobode množična društva na kulturnem področju. Vse preveč je še ustaljeno mnenje, da more biti član Svobode ali prosvetnega društva samo človek, ki se aktivno bavi z neko umetniško dejavnostjo. Svobode morajo postati široko odprta društva za vse, posebej pa za napredni del državljanov, ki bodo lahko dali tudi sami Svobodi čimbolj življenjski in sodobni razgled.

Ob taki množičnosti bo pa seveda treba v marsičem spreminiti tudi oblike dela. Od sedanjih ustaljenih umetniških skupin bo treba preiti tudi k praktičnim oblikam družabnega društvenega življenja, kot so družabni večeri, pomenki o raznih pojavih v javnem dogajanju, izleti, skupni obiski gledališč in tako dalje.

Določeno stališče bo treba zavzeti tudi do raznih kulturnih skupin, ki se pojavljajo v podjetjih v okviru sindikalnih organizacij. Menimo, da te dejavnosti, ki se impulzivno pojavljajo v krogu mladih delavcev, ne kaže podcenjevati. Prepustiti to dejavnost neki divji rasti, pa zopet ne kaže, ker bi potem imeli opravka s celo vrsto razdrobljenih skupin, ki bi jim manjkalo organizacijskega in umetniškega strokovnega vodstva. Menimo, da bi morale Svobode iskati stika prav s temi samoraslimi skupinami in jih vključevati v svoj krog, kajti le na ta način bo zajamčen vpliv teh mladih ljudi na delo Svobod, te pa bodo mogle od Svobod zahtevati vse tisto idejno in stvarno pomoč, ki je za uspevanje umetniških skupin potrebna. Tako mislimo, da je možno tudi preko teh skupin doseči prelivanje idejnega toka med

Kranjski gledališčniki - amaterji zaključili sezono

Dramska sekcija DPD »Svoboda« Kranj je zaključila letošnjo gledališko sezono z Gobčovo opereto »Planinska roža«. Ob zaključku pa so izven programa pripravili veselje večer, s katerim so v soboto, 7. junija, na izletu na Polževo obiskali Ivančovo gorico na Dolenjskem, ki je praznovala 6. krajevni praznik.

Ker je prirejanje veselih večerov in podobnih prireditev zelo priljubljena zvrst odskega dela naših igralcev-amaterjev, ne bo napak, če dodam temu poročilu še nekaj bežnih vtisov, ki sem jih zabeležil na tem večeru.

Cepprav so se posamezne točke programa od sproščene, od časa do časa domiselnem improviziranju napovedovalcev, zelo naglo vrstile, se morda gledalec ni mogel povsem znebiti občutka, da so bili nekateri prizori naštudirani v naglici in površno. Tudi vsebinska plat tega večera bi utegnila pridobiti na mikavnosti, če bi posvetili izbirni programu več pozornosti. — Brez škode bi lahko črtali s pro-

reda skeča »Pri zdravniku« in »Pred blagajniškim okencem«, ki sicer skušata »kritično« obravnavati nekatere družbene pojave, pa zaradi razvlečenosti dogajanja izženita v prazno. Isto velja tudi za nekatere druge točke, ki so bile premalo duhovite, da bi vzbudile pri gledalcih dobro voljo. Seveda pa ni manjkalo prizorov, ki so jim obiskovalci v tesno zasedeni dvorani od srca nasmejali. Prijetno poživitev pa so prispevali nekateri pevski nastopi, glasbene interpolacije zabavnega kvinteta, zlasti pa nagradno zredbanje.

Brez zadrege pa smem trditi, da je večer kot celota učinkoval sproščeno in zabavno. Ne dvomno pa bodo izkušnje, ki so jih pridobili nastopajoči pri tem veselem večeru, koristile prihodnjim veselim programom. — Toliko bolj, če bodo upoštevali, da programskih specifičnosti, ki spremljajo prirejanje veselih večerov, ne kaže podcenjevati.

S pesmijo so nas ogreli

V četrtek (5. junija) zvečer je bil v nabitno polni dvorani kulturnega doma v Kamniku pevski koncert pionirskega in mladinskega pevskega zbora kamniške gimnazije pod vodstvom pevovodje Viktorja Mihelčiča. Pionirski zbor je zapeel 12 pesmi, med katerimi je posebno ugajala nova skladba dirigenta Mihelčiča »Lipej raja«. Mladinski zbor je imel na programu 9 pesmi. Posebno toplega odobravanja pa sta bila deležna gimnazijski oktet in duet, medtem ko je moral pionir Andrej Sraj svoj samospev »Čriček« tonavljati. Mladi pevci so nas s svojim prigriscnim nastopom ogreli in občinstvo ni varčevalo s priznanjem nastopajočim in dirigentu Viktorju Mihelčiču.

Pevski užitek prireditev je še dopolnil moški pevski zbor »Solidarnost«, ki je dodal programu pet točk. V uvodu je predsednik zbora tov. Jurij Lemič v prisrčnih besedah čestital dirigentu Viktorju Mihelčiču k 25-letnici javnega dela na glasbenem polju in mu izročil spominsko darilo. Vsa dvorana se je z dolgotrajnim odobravanjem pridružila čestitkam priljubljenemu pevovodji in skladatelju. — Na koncertu so izvajali več njegovih najnovejših skladb, — pod čigar vodstvom so pionirski in mladinski zbor gimnazije ter pevski zbor »Solidarnosti« dosegli visoko raven pevske kulture.

FRANC KUNAVER: Otok in misticizem (perorisba)

Iz kranjske glasbene kronike

Državna glasbena šola v Kranju je v ponedeljek, 9. junija, pridelila v Prešernovem gledališču predli v zadnji glasbeni nastop v letošnjem šolskem letu.

Kakor vsi dosedanji, tako tudi zadnji nastop ni razočaral publike, ki je tudi tokrat polnoštevilno zasedla dvorano. — Nastopilo je okrog 40 gojencev iz razredov za klavir, godala, piñhala in solopetje. Z nastopom so solisti znova potrdili sloves,

tacijo posameznih skladb, niti ne bom razmišljal o učnih metodah glasbenih pedagogov tega zavoda. O vsem tem dovolj zgovorno priča uspeh, ki so ga tudi tokrat zabeležili gojenci in pa občinstvo, ki je nagrajevalo nastopajoče s spontanimi aplavzi. To pot je presenetil tudi godalni orkester zavoda z novo nastudiranim programom. — Naša slika pa prikazuje nov instrumentalni sestav — kvintet, ki

ki ga že vrsto let uživa ta glasbeni zavod. Ne bom se spuščal v podrobnosti tega večera — v interpe-

ga bomo prav gotovo slišali na enem izmed prvih javnih nastopov v prihodnjem šolskem letu. S.

Kamniški igralci bodo gostovali

Dramska sekcija kamniškega DPD »Solidarnost« je v petek ponovila dramo »Mladost pred sodiščem« ob zadovoljivi udeležbi gledalcev. Ponovitev je bila še boljša od prve predstave, v nemanjmi meri tudi zato, ker so bile upoštevane vse pomankljivosti odra. — Na predstavi je odbor društva izrekel pristržno zahvalo za požrtvoval-

no delo pri organiziranju in vodstvu dramskih predstav tov. Jožetu Adrineku ter najstarejšemu igralcu tov. Otonu Finku. Z dramo »Mladost pred sodiščem« bodo Kamničani gostovali v Poljanski dolini in v kamniški okolici. Nedvomno si bodo to dobro naštudirano. igro povsod radi ogledali.

Pomenek a risanem filmu

Zagrebski Studio za risani film je na letošnjem filmskem festivalu v Cannesu meseca maja zabeležil zavidljiv uspeh. Da je bil uspeh zares velik, lahko posnamemo iz priznanja, ki ga je naš risani film sprejel od upoštevanega kritika francoskega radia, televizije in filmskih revij: »Jugoslavija si je na tej izvenfestivalaki manifestaciji risanih filmov nedvomno zagotovila prvo mesto.« — S tem priznanjem so se strinjali tudi drugi ustvarjalci risanege filma svetovnega slovesa.

Ce upoštevamo, da so naši risani filmi tako mladi, da njihova izkustva ne presegajo starosti dveh let, in da sta nas ti dve leti privedli na najvišjo svetovno raven, tedaj jim lahko res iskrena čestitamo. In kako nastane risani film? Temu vprašanju je posvečen tudi pričujoči sestavek, s katerim bomo skušali na kratko obrazložiti nastanek risanege filma.

Verjetno je že marsikdo videl, kako otroci izdelujejo v beležkah in zvezkih in na robovih knjig svoj »KINO«. Na zunanem robu posameznih strani narišejo na primer človeka, ki se giblje. Rišejo stran za stran, začeni od zadnjega konca knjige proti prvemu tako, da so liki vedno v spremenjenem položaju, spreminjajoče držo telesa, rok in nog. Ta »film« se prikazuje tako, da se listi knjige vzamejo med palec in kazalec

»projekciji« vtisi, da so gibljivi in nepovezani.

PRVE NAPRAVE ZA PRIKAZOVANJE GIBAJOČIH SE SLIK

Problem gibajočih se slike je vse preteklo stoletje mučil številne izumitelje korak za korakom odkrivale vse boljše in boljše naprave, da bi vrsto risb prikazali v obliki gibanja. Prva taka naprava je bila »stroboskop«. To je okrogla plošča iz lepenke, ki ima na robu kakih dvajset zarez v smeri premera. Med temi zarezi so narisane slike v posameznih fazah gibanja. Če se plošča obrača okrog svoje osi ter se postavi pred ogledalo, tako da se slike odražajo v njem, dobimo vtis, da je plošča pritrjena, narisani liki pa se premikajo.

Nadaljnji izum je bil takoimenovani »čudežni valj«. To je nizak valj, zgoraj odprt, spodaj zaprt; v zgornjem delu ima vrsto zarez, ki so enako oddaljene druga od druge. V spodnji

del valja se vloži papirnat trak, ki se prilaga valju, in na katerem je narisano toliko risb, kolikor je zarez na valju. Če se valj vrti okoli navpične osi ter pri tem gledamo skozi zarezo na papirnati trak, bomo kot pri stroboskopu videli narisani lik, ki se giblje, seveda tu že mnogo bolje, ker je pogled na gibajočo se sliko krajši.

Prihajale so naprave za na pravo, Emile Reynaud je izdelal »optično gledališče«, pri katerem so bile slike narisane na neomejeno dolg perforiran celuloiden trak, nato je slike projiciral na ozadje, ki ga je tudi projiciral z drugo »laterno magico«. S tem optičnim gledališčem so bili doseženi zelo lepi uspehi.

IZUM LOUISA LUMIERA

Leta 1895 je Louis Lumièr potentiral v Parizu napravo, ki jo je sam imenoval »cinematographe«. To je naš današnji filmski aparat. S tem aparatom je bilo moč posneti gibanje v naravi ter ga nato zopet prikazati. S tem so bile ustvarjene nove možnosti za gibajočo se narisano sliko; tako je nastal tudi risani film, kakršnega poznamo danes.

KAKO IZDELUJEMO RISANI FILM

V čem tiči težavno delo pri izdelavi risanege filma, bo vsak razumel šele takrat, ko bo izdelal, da je za vsako sekundo filma, ki ga gledamo, potrebno narisati 24 slik. To pomeni, da jih za eno minuto rabimo 1440 in v filmu, ki traja 10 minut, okrog 14400. Za tak film je potrebno obširno delo. Imeti moramo vsebino ali scenarij, ki služi kot izhodišče za knjigo snemanja, kjer je do potankosti opisan vrstni red dela za vsak posamezni lik in za vsak premaknjeni predmet. Vrstni red do sekunde natančno, kajti od tega je odvisna tudi glasbena spremljava. Ker ima v risanem filmu največji učinek ritmika in na glasbo vezano dogajanje, je treba najprej posneti na poseben trak glasbo, ki je temelj gibanja. Liki, ki se v risanem filmu premikajo, stoje pred ozadjem, ki je večinoma negativno. Da ne bi morali nesfeto kratkrisati ozadja, narišejo like na prozoren predmet, na primer celuloid, ter se pri snemanju postavljajo na papir, kjer je narisano ozadje. Za vsak posnetek

je treba položiti nov list celuloida z novim likom, torej za sleherno sekundo 24 risb. Pri počasnem gibanju lahko napravimo tudi po dva posnetka vsake risbe. Da bi liste celuloida točno fiksilali na zaželeno mesto, imajo ti na vsaki strani dve luknjički, ki se pritrdijo z žebeljčki na mizo za risanje in na mizo za snemanje. Vsaka nova posamezna faza se nariše na prejšnji list, ki služi za kontrolo o napredku kretnje, ki jo želimo prikazati.

Snemanje se vrši na posebni mizi, ki ima okvir z rzealnimi steklom in ki služi zato, da se z njim pritrdi vstavljena risba. Nad mizo se nahaja snemalna kamera z objektivom, obrnjenim navzdol. Aparat je pritrjen tako, da se lahko dviga navzgor in navzdol, kar omogoča snemanje večjih ali manjših detajlov predložene izvorne risbe. Snemalna miza je tudi primerno razsvetljena. S posnetega negativja in negativnega zvočnega traku, se kopira pozitiv, ki služi za predvajanje. Pri barvnem risanem filmu izdelujejo like in ozadje v barvah, ves ostali posopek pa je enak kot pri črnobelem filmu.

MLADA RAST

ALI ŽE VESTE...

... da je bilo na naših cestah v prvem tromesečju letošnjega leta nad 1900 prometnih nesreč. Med temi je bilo 906 smrtnih žrtev, laže in teže poškodovanih pa je bilo okrog 1800 oseb. Razumljivo je, da je bilo med temi nesrečniki tudi mnogo otrok. Da je prišlo do nesreč je kriva neprevidnost, nepremišljenost, pa tudi nesrečno naključje. Otroci, poslušajte starše in učitelje. Ne igrajte se na cestah, ko prečkate cesto, pogledjte levo in desno, pazite na prometne znake in poslušajte navodila naših miličnikov.

... da so odkrili ob našem Jadranu zopet nove sloje dragocene rude — boksita. Računajo, da znašajo zaloge te rude, iz katere delajo aluminij, okoli 30 milijonov ton. Ta boksit ima zelo dobre lastnosti, predvsem ga je moč obdelovati z lahkoto.

... da so v znani naši tovarni Iskri pretekli teden napravili milijonti električni števec. Je to zelo lep uspeh, kar je zasluga vsega delovnega kolektiva te naše najbolj znane tovarne.

... da so blizu Kumanovega našli pred dnevi mrtvega vrabca s kovinsko ploščico na nogi. Ugotovili so, da je mala živalca priletela iz Prage, glavnega mesta Čehoslovaške republike. Ubogi vrabček je preletel nekaj tisoč kilometrov in našel smrt na Kumanovem polju.

... da je ...

Iz dedkovega nabicalnika

Mrtoa ptička

S cvetočih poljan in zelenih logov odmevajo razposajeni vrisk otrok. Vse je veselo in polno lepote. Otroška srca uživajo prve tople pomladne dni. Iz njihovih oči sije sreča in z razprostrtimi rokami objemajo, kar jim daje pomlad. Res, srečni so ti otroci, lahko so srečni, kajti pomlad je njihova, cvetje cvete za njih, ptički pojejo njim, vse je njihovo, samo treba je, da vzamejo kar jim nudi narava.

Sredi vseh teh lepote se pa tudi zgodi včasih kaj žalostnega. Bilo je toplo pomladansko popoldne. Kukavica je vabila s svojim prijetnim ku-ku, ptički so čivkali, peli in se igrali med vejami dreves. Sonce je sijalo in se

končati svoje življenje. Res, strašno hudooben je gotovo tisti, ki te je ubil! Sli sta bliže. Mala Alenka je vzela ubogo ptičko v roke in s solznimi očmi je opazovala njeno nezadno telesce. Obe sta postali žalostni. Nič več jima ni bilo do veselja, kajti vedeli sta, da so tudi med njima v šoli še taki otroci, ki se jim ne smilijo uboge ptičke, temveč jih celo mučijo in ubijajo. Zdelo se jima je, da so vse ptice v gozdu utihnile, samo kukavica se je še parkrat oglasila z otožnim glasom.

Začelo se je večeriti, zato sta se morali od svoje mrtve ptičke posloviti, zasuli sta jo s cvetjem in potrti odšli.

Drugi dan pa sta o tem pripovedovali svojim sošolcem. Ne vem, koliko otroških src je ob njunem pripovedovanju vztrepetalo, vem pa, da je bil med njimi tudi tisti, ki se je čutil prizadetega.

Tilka Jesenk

ZA BISTRE GLAVE

REBUSA

AA Kg
1000
MEF

Rešitev: PARAGRAV

AA

Rešitev: ZAVESA

ZA SMEH

DOBER ODGOVOR

»Kaj pa rišeš, Jurček?»

»Psa, očka.»

»Kje pa ima rep?»

»Se v črniniku, očka.»

RAZSTAVA NOVATORJEV

Nekdo, ki je temeljito ogledoval razstavo, je na koncu bridko pripomnil: »Tri stvari sem pogrešal na razstavi novatorjev.»

»No, katere pa?« so ga povprašali. »Kladivo, s katerim bi si človek izbil skrbi iz glave, čoln, s katerim bi se človek v teh časih obdržal na površini, in daljnogled, s katerim bi lahko gledal v boljše bodočnost.«

STROKOVNJAK

Gospodinja je vprašala svojega podnajemnika, kakšne šole ima.

»Konservatorij sem dovršil, tovarišica,« ji je povedal.

»Tako. Potem mi pa lahko poveste, kako se delajo konzerve.«

Tončekov boj z Brdavsom

Tonček je poslušal radijsko oddajo »Halo! Halo!« Pravitkar je mala Marina odpela tisti »sera«. Napovedovalka je zavrtela novo številko in dvignila telefonsko slušalko. Oglasil se je hreščec, razburjen glas:

»Halo! Tukaj Dunaj. Govori Martin Krpan! Ta trenutek sem odsekal Br-

da bi bila lepa, da bi se peljal kar naprej! Ubodi Krpan! To bi ga potem Brdavs premikastil. Potegnil je za ročico! Aha, zdaj leti navpično skozi oblak.

(»Poglej no, fant leze nekam pokonci v postelji. Le kaj mu je?« Mamico je vendar kar malo zaskrbelo.

»Presneti smrkvavec, še ponoči ni miru pred njim. Da ga ja luna ne nosi!« Očka je bil slabe volje pa je le stopil k postelji: »Tako, poba, zdaj pa miruj, če ne...« Kdor ne ve, kaj je hotel očka Tončku še povedati, naj kar svojega očeta vpraša.)

No, vendar je konec tega obliaka. Zdaj leti spet naravnost. Kako prijetno je leteti visoko pod nebom v sončnem, lepem dnevu! Samo ko bi ne bilo tako vroče. Le kako bi si ohladil glavo? Tonček je iznajdljiv fant; pritisnil jo je na steklo v kabini in takoj se je počutil bolje.

(Mamica mu je v tistem trenutku položila mrzel obkladek na čelo. »Dečko ima vročino!« Na to pa ni pomišlila, kako strahovito bi šele ona zbolela, če bi morala kar na vrat na nos nad Brdavs.)

Glej ga, Dunaj! Le kako je mogel Tonček vedeti, da je mesto pod njim Dunaj? Zelo preprosto: povsod so visele črne zastave. Mesto je žalovalo za-

davu glavo in pri tem zlomil svojo mesarico. Ampak Brdavs raste že nova glava! Že miga z rokami! Pokličite Tončka in mu naročite, naj takoj sede v letalo in mi prihihi na pomoč! Tonček, ali me slišiš? Kliče te Martin Krpan! Sedi v letalo, vžgi motor in prileti semkaj!«

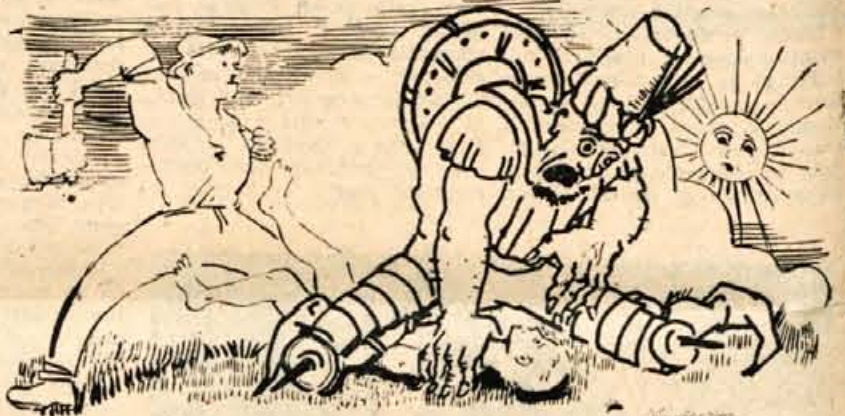
Tonček je skočil s stola in toliko da je še utegnul zavpiti v radijski sprejemnik: »Ze grem!« Brž si je nataknil pilotsko čelado in zažvižgal.

(Mamica je stopila k sinkovi posteljici in zmajevala z glavo. Ni mogla razumeti, zakaj njen paglavček tako silno brca in si z vso silo vleče odejo čez glavo.)

Na njegov žvižg se je zganil cel kup igrač. Kocke so se začele postavljati lepo druga na drugo, pajac se je igral z dominami, frnikule so se kar same potiskale v špranjo, avto je začel dirkati po šolskem zvezku, ko pa je zapiskala lokomotiva, so z vseh strani prihiteli vagončki in se postavljali v vrsto na železniške tračnice. Nazadnje se je dvignilo še letalo in se pred Tončkom spustilo na tla. Brž je sedel vanj, zgrabil za krmilo in sfrčal skozi okno.

Hitro je bil visoko v zraku. Tam je šele začel premišljevat, kdo mu je odprl okno, očka ali mamica. Seveda, mamica je bila! Ampak — saj ni mogla biti mamica! Prav takrat je Lenki pomagala pisati domačo nalogo. Najbrž je bil očka. Pa tudi očka —

No, zdaj pa ima! Nenadoma se je znašel sredi črnega oblaka. Nikamor ni videl. In najbrž je že blizu Dunaja.

radi junakov, ki jih je posekal Brdavs.

Strmoglavno se je Tonček spustil proti zemlji. Ko bi vsaj vedel, kje se bojujeta Krpan in Brdavs! Zagledal je množico ljudi, ki so stali okrog zelene trate. In na sredi te trate se je nekaj bleščalo. Kajpada, to je Brdavs v oklepu!

Letalo je pristalo na trati. Gledalci so radovedno ogledovali mladega pilota. Temu pa je srce kar v hlače zlezlo. Videl je namreč silnega Brdavs, ki mu je tačas že zrasla glava. Tako je obdeloval Krpana, da se mu je le-ta komaj še upiral. Postrani je poškilil na Tončka in zaklical:

»Tonček, Tonček! Na pomoč!«

Mali junak se je odločil. Zgrabil je poleno in naskočil velikana. Z vseh strani je začelo padati po Brdavs. Ta je izpustil Krpana in se obrnil proti novemu sovražniku ter ga pogledal s svojimi strašnimi očmi. Tonček je prebledel, potem pa strahovito zakričal, da bi si dal poguma.

(»Ti, po zdravniku bo treba. Fant tako kriči in maha z rokami, kakor če bi ga kdo pretepal. Pridi in pogledj!« je povabila mamica očka. »Pokovec nemarni, še časopisa človek ne utegne prebrati zaradi njegovih traparij!« — Skoraj bi rekel, da se tudi vaš očka nič drugače ne jezi, kajne!)

Pa je bilo že prepozno. Brdavs ga je zgrabil s svojimi silnimi rokami in ga položil na tla. Pokleknil mu je na prsi in mu naprej zveval roke. Ker pa je Tonček še ves čas brcal in otepal z nogami, se je lotil orjak še nog. Pokleknil je na zvezanega Tončka in ga začel dušiti. Tonček je hropel — toliko, toliko, da je še dihal.

»Tonček! Tonček!« Martin Krpan je stal ob njem in ga klical. Čudno! Prav tak glas je imel, kakor očka.

»Tonček! Kaj je s teboj?« Glej, glej, saj to pa mamica govori! Več kot čudno, da je mamica na Dunaju. Z letalom se je vendar odpeljal sam!

»Daj no, fant, zbudi se!« Je smešen tak Krpan z očkovim glasom! Kaj ne vidi, da ga bo Brdavs zdaj zadušil. Če ga le še enkrat poštono strese. Ga je že... Tako. »Zdaj sem mrtev.«

Tonček je odprl oči. Nad njim sta se zaskrbljeno sklanjala očka in mamica. Očka ni bil prav nič več hud, ko ga je ogovoril:

»Kaj pa noriš v spanju!«

»Krpan... letalo... Dunaj... Brdavs...«

Sanjal sem! se je posvetilo Tončku. Pa se je nasmehnil. In tedaj sta se vsa srečna nasmehnila tudi očka in mamica. I.S.

Kako se naučim igrati šah?

ITALIJANSKA PARTIJA

Značilne prve poteze za to otvoritev so: 1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. Lf1-c4.

Italijanska partija je poznana in so ohranjeni njeni rokopiši še iz XV. stoletja. Ime pa nosi po takratnih šahovskih piscih. Za otvoritev je miran, vendar daje kljub temu vrsto najrazličnejših možnosti za nadaljnje kombinacije v igri. Ideja poteze 3. Lf1-c4 je: razviti lovca, narediti prostor za rokado in istočasno priprava za napad na občutljivo točko f7 v nasprotnikovem taboru.

Črni ima v tej otvoritvi v glavnem tri značilne obrambe: 3.... Lf8-c5 (čista »Italijanka«), 3.... Sg8-f6 (Prusko nadaljevanje) in 3.... Lf8-e7 (Madžarska obramba).

3.... Lf8-e5

Tudi črni je razvil kraljevega lovca z enako idejo kot beli. Zdaj pa si oglejmo naslednje variante:

1) 4. 0-0, d7-d6!; 5. c2-c3, Lc8-g4; 6. h2-h3, Lg4-h5; 7. g2-g4 in beli stoji boljše. Prav zato pa je ta varianta že zelo poredko igrana, kot je že nasploh italijanska partija na šahovskih turnirjih manj v »modi«.

Prusko nadaljevanje

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. Lf1-c4, Sg8-f6.

1) 4. d2-d3 preide po veliki Lf8-c5 v poznano mirno igro »Italijanke«.

2) 4. 0-0 nakar je najboljši odgovor črnega Sf6xe4 in nato d7-d5.

3) 4. d2-d4, e5xd4; 5. 0-0, Sf6xe4!; 6. Tf1-e1, d7-d5; 7. Lc4-cd5, Dd8xd5; 8. Sb1-c3, Dd5-a5!; 9. Sc3xe4 ali pa 9. Telxe4+, Lc8-e6 in črni bo rokiral na damino krilo in imel svobodnejšo igro.

4) 4. Sb1-c3, Sf6xe4!; 5. Sc3xe4, d7-d5; 6. Lc4-d3!, d5xe4; 7. Ld3xe4, Lf8-d6, in črni je izenačil.

5) 4. Sf3-g5 z najboljšim nadaljevanjem za črnega d7-d5, 5. e4xd5, Sc6-a5! itd.

Madžarska obramba

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sd8-c6; 3. Lf1-c4, Lf8-e7; 4. d2-d4, d7-d6! in črni si bo v nadaljevanju s Sg8-f6 in nato z malo rokado naredil močno pozicijo.

In za konec si oglejmo še naslednjo igro:

ČIGORIN : ALAPIN

Petrograd 1833

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. Lf1-c4, Lf8-e5; 4. b2-b4, Lc5xb4; 5. c2-c3, Lb4-a5; 6. 0-0, Sg8-f6; 7. d2-d4, 0-0; 8. d4xe5! Sf6xe4; 9. Lc4-d5!, La5xc3; 10. Ld5xe4, Lc3xa1; 11. Le4xh7+, Kg8-h8; 12. Sf3-g5, g7-g6; 13. D1-g4, La1xe5; 14. Dg4-h4, Kh4-g7; 15. Sg5-e6+, f7xe6; 16. Dh4-h6+, Kg7-f7; 17. Lh7xg6+, Kf7-e7; 18. Dh6-h4+, Tf8-f6; 19. Lc1-a3+, d7-d6; 20. Dh4-h7+, Ke7-f8; 21. Dh7-h8+, Kf8-e7; 22. Dh8-g7+, Tf6-f7; 23. Dg7xf7 — mat. FaBo

pomenkovalo z živalmi in cvetjem in radovedno opazovalo dve deklici, ki sta se namenili v gozd. Obe sta bili razposajeni in veseli. Ob poti sta nabirali cvetje. Njuna šolska soba je tako pusta brez cvetja in zelenja in zato sta sklenili, da bosta nabrali lepe šopke in jih nesli v šolo. Zeleli sta, da bi bila tudi v njihovem razredu pomlad. Med nabiranjem cvetja jima je čas hitro minil. Kar naenkrat zagledata pred seboj v travi raztrgano ptičje telesce. Obe hkrati sta vzkrinknili: »Uboga drobna ptička, kdo te je umoril, komaj si zaživela, pa si morala

Mija v gugalnici

V beli rački mala Mija dan za dnem se guga. V dolgi zimi in poleti račka ji je ljuba.

V zimi račka ni več račka; to sani so njene! Kuhinja, — poljana snežna. Gore: bele stene!

A poleti spet je račka mala jadrnica, Mija vozi v njej se v cvetju, rožna je kraljica! Okrog račke rosna trava; morje valovito, biserov gotovo tam je še nešteto skrito.

In tako v deželo bajno mala punčka plove z jadrnico, ki se guga v travnate valove.

Dan za dnem se mala Mija v beli rački guga. V dolgi zimi in poleti, račka ji je ljuba.

Kompare Ema

ČLOVEK ČLOVEKU

Kranjski okraj je po številu darovalcev krvi na 3. mestu v Sloveniji

SREDI MESTA — SMETIŠČE

Namesto plačanih krvodajalcev, ki so bili sorazmerno maloštevilni, smo v zadnjih letih uspeli pridobiti za to človekoljubno dejanje že preko 100.000 prostovoljcev, kar je za našo domovino Slovenijo velik uspeh. Potrebe po krvi v naših bolnišnicah neprestano rastejo ter bi nekdanja mala mreža plačanih krvodajalcev za današnje potrebe sploh ne zadostovala. Kranjski okraj je po številu darovalcev krvi na 3. mestu v Sloveniji, vendar so med posameznimi kraji velike razlike, kar nam daje upanje, da bomo lahko v prihodnjih letih kljub povečani potrošnji vendarle pokrili potrebe naših bolnišnic. Silni in razmah transfuzijske službe v vseh naprednih državah lahko razumemo spričo znanstvenih izsledkov zadnjih let, ki zmanjšujejo nevarnost transfuzije na minimum. Vzporedno z boljšim spoznavanjem sestava krvi se je mogočno razmahnilo kirurško zdravljenje vseh organov vključno srca, kar je bilo do nedavna samo zamisel najbolj držnih duhov, ki je bila le težko uresničljiva. Enako kot kirurgija tudi ostala področja medicinskega delovanja vedno bolj koristijo blagodejni učinek transfuzirane človeške krvi. Omenjeni predvsem porodničarji, ki ravno zaradi zadostne količine krvi praktično nimajo izgub med porodnicami. Se več. S pomočjo transfuzije primerne krvi je uspelo ohraniti pri življenju preko 60 novorojenčkov od staršev, ujemajo med seboj in bi brez tega verjetno bili izgubljeni. Zdravljenje mnogih notranjih bolezni, nekaterih nalezljivih bolezni, najrazličnejših poškodb more biti učinkovito samo s pomočjo zadostne količine sveže človeške krvi.

to, da bi za take nesreče imela na razpolago konservirano človeško kri, ker je ob takih prilikah nemogoče nabavljati večje količine krvi.

Razumljivo je, da vsi ti čimteljni skupaj neprestano vplivajo na vedno večjo potrošnjo krvi v državi, kar nalaga naši transfuzijski službi vedno nove naloge, da bi ne prišlo do zastoja v preskrbi bolnišnic. Edino množična akcija preko organizacij RK more mobilizirati zadostno število darovalcev krvi ter tako zagotoviti nemoteno oskrbovanje naših zdravstvenih zavodov.

Kljub temu, da smo v Sloveniji v preteklosti krili potrebe po krvi v naših ustanovah, je nujno potrebno, da krog darovalcev krvi razširimo. Nepravilno bi bilo, če bi breme darovanja krvi slonelo na ozkem krogu najbolj zavestnih in požrtvovalnih državljanov, porazdeliti ga moramo enakomerno na vse zdrave prebivalce v starosti od 20 do 60 let. Le množičnost nam lahko zagotovi uspeh tudi v bodočih letih.

Ob prazniku dneva krvodajalcev ne moremo mimo najbolj zavestnih tovarišic in tovarišev, ki so se kljub napornemu delu

že večkrat odzvali klicu transfuzijskih ustanov ter darovali kri tudi po večkrat. V znak priznanja bodo najboljši prejeli v tem tednu značke in to srebrne za 5-kratno darovanje krvi in zlato za 10-kratno. To skromno priznanje jim bo izraz hvaležnosti deset tisočev naših bolnikov, ki so z njihovo pomočjo zapustili bolnišnico zdravi in spet sposobni za delovne dneve. Lahko smo ponosni, da jih bo v Sloveniji mnogo, ki bodo prejeli zlato in seveda še več onih, ki bodo prejeli srebrno značko.

Tudi v našem okraju imamo nad 20 tovarišev in tovarišic, ki

so do danes izpolnili pogoje za pridobitev srebrne značke. Prepričani smo, da bodo tudi v našem okraju v kratkem prvi prejeli zlate značke, saj se redko primeri, da bi kateri od naših prostovoljcev odpovedal, kadar so naše bolnišnice v stiski za kri raznih skupin. Zgledi prebivalcev Jezerskega, Senčurja Britofa, Suhe, Oreška, Tržiča bodo potegnili za seboj tudi ostale vasi in naselja ter lahko upamo, da bomo tudi v prihodnjih letih lahko vsem potrebnim v bolnišnicah nudili najbolj dragoceno in učinkovito zdravilo, človeško kri.

Pred 15. obletnico ustanovitve Prešernove brigade

KRJAVELJ V PARTIZANIH

»Zvečer naj bo na vaši miting,« je ukazal komendant Karel. To je bil prav tak ukaz, kot če bi dejal: »Z jurišem bomo zavzeli ta položaj!« In ukaz smo izvršili.

Krjavelj je prišel v Prešerno brigado in v njej ostal do konca. Se danes ga vidim. Vini

dim ga ob prihodu, vidim ga ob nastopanju na raznih mitingih, vidim ga takšnega, kakršnen je vedno bil. Ne ravno velik, širok, obut v težke partizanske škornje in s titovko na glavi. To je bil do takratnega povelja naš kulturnik, a od tedaj naprej naš Krjavelj.

Takoj po povelju nas je doveden naš kulturnik sklical in sestavili smo spored. Sedli smo za mizo v tople zakurjeni kmečki hiši in pričeli z delom. »Po kratkem govoru tovariša komandanta in za pevske točke, bo sledila dramska predstava 'Krvavelj v partizanih',« je rekel kulturnik. »Godilo naj bi se v gostilni pri Obrščaku na Orešku. Krjavelj bom jaz sam,« vi drugi mi pa boste pomagali. Zgodbo poznamo vsi še iz ljudske šole, zato se nam ne bo treba učiti. Sledili bosta še dve recitaciji, s katerima bomo zaključili kulturni del sporeda. Po sporedu bo prosta zabava s plesom.« Tako, spored je sestavljen, sedaj pa na delo. Tovariš Jernej se je povezal z vaško mladino, ki je poskrbela tudi za številen obisk, kulturnik sam pa je odbral še nekaj borcev in začel z njimi vaditi napovedano dramsko predstavo, nekaj pa jih je urejevalo prostor, kjer naj bi bil miting. Velika kmeč-

ka hiša je bila za to kar priprava. Pri kuhinjskih vratih smo napravili majhen oder, s katerega se je šlo v garderobo, ki je bila v kuhinji. Vse priprave so trajale le nekaj ur, saj več tudi časa ni bilo, ker se je že pričelo mrčaiti.

V hiši, polni ljudi, je otvoril tovariš kulturnik miting. Tovariš komendant je opisal naše borbe, zmage, junštva posameznih borcev in tudi položaj na bojiščih naših zaveznikov in s tem povedal to, česar drugje ni bilo moč izvedeti, ker so časopisi kot »Karavankenbote« pisali le to, kar je bilo všeč Nemcem in njihovim pomagačem. Sledila je pevska točka. Če bi jih slišali, kako so zapeli! Dandanes se mi zdi, da so te partizanske pesmi, ki jih slišimo v radiu, manj žive, ne tako lepe, kot so bile nekoč. In koliko jih je, ki jih ni nikdar več slišati. Po partizanskih pesmih, ki so jih peli vsi navzoči, je nastopil Krjavelj. Mala muzica, pogrnenja z lepim domačim prtom, na njem hleb rženega kruha in li-

ter mošta, okrog pa so sedeli Krjavelj in nekaj drugih pivcev. »No, Krjavelj, ti ki si prehodil dosti sveta in mnogo videl, pa nam kaj povej, da ne bomo tako tiho, za vruga vendar,« je nalašč pričel Jože in veselo zvrnil kozarec, ki si ga je medtem natočil. Ko je Krjavelj slišal besedo vrag, se je dvignil in pričel praviti svojo zgodbo, ki nam je že več ali manj vsem znana. Pravi je s takšnim navdušenjem, da je prizor ostal vsem navzočim v spominu kot resničen dogodek, naš kulturnik pa je dobil novo ime, ki ga je poznala vsa brigada — Krjavelj. Ta točka sporeda se je potem vrnila še v prenekeri miting. Dela kulturnikov, na katerih ramah so v glavnem sloneli vsi partizanski mitingi, so premalo znana, čeprav so le-ti prispevali ogromen delež k sedanjemu lepšemu življenju. Z njimi se je med borci snovalo tovarištvo in dobra volja, ki jim je pomagala premagovati vse napore, lakoto in trpljenje.

M. J.

Verjetno si bo »risiko« mislil, da je to nemogoče. Toda tako je, čeprav za smetišče ta prostor nikakor ni primeren in tudi ni predviden. Slika prikazuje eno največjih zgradb v Radovljici: Hotel Grajski dvor in Pošto. V neposredni bližini tega poslopja, na nasipu, pa je že nastal velik kup raznih odpadkov, ki tustupnemu mestu niso v okras.

REBUS ALI NAPIS

Rebusi spadajo v ugankarske količke, prav gotovo pa ne na napisne table, ki naj označujejo imena krajev. Tujec, ki potuje z Jesenic in je namenjen v Lesce, bo zaradi napisne table, ki naj bi označevala ta kraj in ki jo vidite na sliki, prav gotovo zgrešil Lesce. Če že drugega ne, takšen napis kaže na malomarnost in mimoidečim ne more delati dobrega vtisa.

FaBo

»NAPREDEK« NA ZELEZNICI

Do 8. t. m. je lokalni vlak, ki je odhajal iz Ljubljane ob 7.15, vozil do Kranja kakih 55 minut, seveda, če ni bilo zamude. Po novem voznem redu pa odhaja ta vlak iz Ljubljane ob 7.25 ter prihaja v Kranj ob 8.35; vozi torej — po voznem redu 70 minut, če ni skoraj običajne zamude. »Napredek« je torej samo v tem, da potniki izgubljajo na vožnji več časa.

Turjaški štruklji

Bilo je konec meseca julija 1943. Prešernovci smo napadali Turjak, katerega gospodarji so bili po kapitulaciji Italije belogardisti in še nekaj ostankov italijanske vojske ter četnikov. Bila sem politkomisar čete. Pri prvem pokanju se je četa razbežala, kajti bili so sami novinci, ki so se prostovoljno prijavili ob kapitulaciji Italije iz tamkajšnjih vasi. Tako sva ostala s komandirjem čete tov. Krasom, ki je bil ranjen, sama. Odpeljali so ga v partizansko bolnišnico v Ribnico, jaz pa sem se priključila drugi enoti. Takoj so me zadolžili, naj jim pripravim domače kosilo. Kljub težki situaciji, kajti položaje smo imeli po vseh hišah, sem se v neki hiši namestila, da pripravim za kosilo štruklje, po katerih so se že

vsem cedile sline, kajti v partizanskih kuhinjah so bili štruklji kaj nenavadna jed, ker ni bilo ne priprav ne časa. Hitro sem zamesila in pripravila vse potrebno, nakar sem razvelkala testo po mizi in ga hotela posuti, kar pa je namesto mene opravila bomba, ki se je razletela na vogalu hiše, kjer sem pripravljala kosilo, in je skozi okno posula testo s peskom, prahom in ometom. Želja po domačem kosilu nas je kaj hitro vse minila. Komendant pa, videč, da pri tem poslu nimam sreče, mi je dejal, naj rajši prevzamem mesto bolničarke, od česar bi imeli vsi več koristi. To sem tudi storila in ostala na Turjaku, katerega smo po 7-dnevni borbi zavzeli.

Droic Francka-Sonja

Šport - šport - šport - šport

Nogomet

KAMNIK GRE V I. RAZRED

DOMZALE PRVAK

PRVEGA RAZREDA!

V zadnji tekmi nogometnega prvenstva v II. A razredu NPL je Kamnik premagal Savo iz Tacna s 5:1 (0:1) in z 20 točkami iz 14 tekem osvojil prvo mesto pred Medvodami in Savo. Tekma je bila odločilna, zato je bilo tudi zanimanje občinstva veliko. Kamničani so igrali v prvem polčasu zelo nervozno in je Sava prišla v vodstvo, drugi polčas pa je prinesel Kamniku visoko zmago in legitimacijo za vstop v prvi razred. V prvem razredu pa je Duplica z veliko 4:2 proti Litiji napravila veliko uslugo Domžalam, ki zdaj vodijo s tremi točkami pred Litijo in imajo velike upanje za osvojitve prvega razreda LNP.

KAMNIK : TABOR 6:0

V tekmovalstvu je pokal FLRJ je Kamnik izločil Tabor iz Ihan s 6:0.

Šah

V okviru številnih prireditev v počastitev Dneva mladosti so tudi šahisti imeli razna srečanja. Tako sta se v prijateljskem srečanju pomerili moštvi DPD Svoboda »Franc Mencinger« Javornik — Koroska Bela in DPD Svoboda Gorje na 12 deskah. Dvoboj so odločili prvi v svojo korist z rezultatom 8,5:3,5 (na prvi deski Zeleznik:Hudovernik 0:1). Tudi v povratnem srečanju so zmagali šahisti z Javornika z 8:7 (15 desk — Svetina:Hudovernik 1:0). — Na zadnjih deskah so igrali pionirji.

Pred kratkim so šahisti iz Radovljice gostovali v Idriji. V prijateljskem srečanju so Radovljičani zmagali z visokim rezultatom 6:2. V kratkem bodo Idričani vrnil obisk.

Pred dnevi je bil v prostorih šahovskega kluba Kranj brzopotezni turnir za prvenstvo Kranja v mesecu juniju. Naslov prvaka je osvojil Fajon s 7,5 točkami pred Tasevskim 7, Kavčičem, Droletom, Copicem 5 točk in drugimi.

gorenjske bodice

△ Koloradski hrošč je leto bolj kot kdaj koli prej napadel naša krompirišča. Ljudje ga zatirajo na najrazličnejše načine, ponekod bolj, drugje manj uspešno. Takole vam povem: na mojem polju je koloradarji odklenalo! Po dolgem in počez sem nekajkrat pretipal tisto zaplato zemlje, kjer sem posadil krompir, zdaj imam pa mir. Veste, pa še nekaj sem si izmislil. Na vse štiri strani svojega krompirišča sem postavil prometna znamenja — parkirane prepo-vedane! Obneslo se je. Vse kaže, da koloradarji zelo disciplinirano upoštevajo to prometno znamenje (bolj kot prometni na naših cestah!) mopedisti na naših cestah! Seveda tu pa tam naletim še na kakšnega osumljenega koloradarja — omedlista, ki v svoji nevednosti parkira na mojem polju. Ta je zapisan smrtni! Ostali pa, ki jim moja diktatura ni posebno po volji, se raje potrudijo do sosednjih krompirišč, kjer zapro- sijo za azil. — Ponekod pa preganjajo koloradarja z manj krvoločnimi metodami. To so tako imenovane zastraževalne metode. No, pa si ogledajmo kako zatirajo koloradarja v Zabnici pri Kranju!

Pred nekaj dnevi so tamkajšnji otroci nabrali polno steklenico koloradarjev. Kar na jok mi je šlo, ko sem se domislil, kakšna usoda preži na uboge živalice. Zdalj pa pride tisto, kar sem vam nameraval povedati. — Otroci so postavili steklenico na rob

ceste in jo začeli obmetavati s kamenjem. Nenadoma pa: cenk! Steklenica se je zdrobila in ubogi, na smrt prestrašeni koloradarji so jo na vrat na nos ubrali nazaj na polje. — To se imenuje zastraževalna metoda! Bojda so koloradarji tako prestrašeni, da jim krompir sploh več ne tekne. Potlej jedo samo še plevel.

△ No, če smo že pri Zabnici, se pa potrudimo še do Crngroba, ki ni daleč od tod! — Prejšnji četrtek sem bral v časopisu, pa tudi na plakatih je tako pisalo, da bodo v soboto, 7. junija odprli v Crngrobu »Gostišče«. Pa kaj vse so se obljubljali! Da bo na vrtu prosta zabava, pa tudi pijače in jedatce ne bo manjkalo, je pisalo. Ker se rad zabavam in ker slastnega grizljaja ali kapljice, ki mi ponevedoma zaide v grlo, ne izplunem, sem sklenil obiskati tisto »otvoritev«. No, in ko sem prišel na cilj, sem zaman iskal tiste »Gostišče«. Pa so bili ljudje zelo prijazni z menoj. Pokazali so mi tisto stavbo. Ja, veste, preklicano majhna je. Čisto malo štrli iz zemlje. Prva faza dela je »pod streho« — se pravi — klet. Kakor pravijo nekateri, bodo tisto »Gostišče«, preden bo dograjeno, še najmanj trikrat otvarjali. V drugo, ko bodo končali pritličje, potem prvo nadstropje, nato bodo pa še streho »zalili«. Gotovo da — red mora biti! Zadnja otvori-

tev bo maja drugo leto. Navsvidenje!

△ Zdaj se bom pa še nad vprežnimi vozovi in kolesarji vnesel. Prvi in drugi so pravi kameni spolike na naših cestah — zlasti ponoči. Takoj boste razumeli, kje tiči zajec! — Prejšnji teden sem se peljal s kolesom iz Pred-dvora proti Kranju. Prav prijetno je bilo, le oči sem moral precej napejati. Posebno previden sem moral biti takrat, ko je precej zajeten oblak prekril luno. Ko sem se pričel jaz do Visokega pa — tresk! In že sem se valjal sredi ceste. Morda boste rekli, da so mi valjice počile. Kje neki! V zadnji konec vprežnega voza sem se zarinil. Matiček, ko bi me slišali, kako sem robantil nad voznikom! Kako tudi ne, saj je vozil brez luči. Ko sem mu zagrozil, da ga bom prijavit sodniku za prekrške, je dedec pljunil predme (videč sicer nisem, le slišal sem kako je nekaj padlo!) in dejal: »No, prav, pa še to povej sodniku, da tudi ti nisi imel luči!« — Kaj sem hotel? Zaloputnil sem usta in se odpeljal proti domu. Teden bo tega, kar se mi je to pripetilo, in medtem sem postal nepomirljiv sovražnik vseh tistih, ki se ponoči cizajajo po naših cestah brez luči. No, kar zadeva mene, je pa vse v redu. Kupil sem luč in zdaj svetim ponoči kot prava pravcata kresnička... Vas pozdravlja Vaš Bodičar.

DOKLER BO TEKLA

Sutjeska...

»Proslava 15-letnice borbe na Sutjeski mora ostati ne samo večer spomin, temveč trajna svetloba, ki je začela blesčati v tistih dnevih, ko so morali naši narodni vzdržati največje breme na svojih plečih. Sutjeska mora

biti kraj, kamor bodo hodile naše mlade generacije in se spominjale, kako je nastala današnja Jugoslavija, socialistična Jugoslavija, v kateri vlada bratstvo in enotnost.«

Tito

Nešteto je krajev v naši domovini, ki so znani po dogodkih iz naše burne zgodovine. Eden najbolj znanih pa je Sutjeska.

Beseda, pojem Sutjeska nam danes ne predstavlja le majhne planinske reke, ki se prebija med planinami Magliča, Volujka in Zelengore do Drine, temveč je kraj, kjer so bile najhujše in najslavnejše bitke konec maja in v prvi polovici junija 1943. leta.

Sutjeska ne živi samo na zemljevidu, temveč predstavlja in je slavno poglavje naše zgodovine in bo živela v srcih vseh bodočih rodov kot pojem heroizma, slave in patriotizma.

Vse to področje Sutjeske predstavlja tudi izredno prirodno lepoto, ki vsakogar osvoji že ob prvem pogledu nanj.

vrhovi, ki jih je sovražnik spremenil v močne trdnjave.

Med njimi je najbolj poznan Milinj Klada, kjer je bil ranjen tudi vrhovni komandant Tito.

Sutjeska je ozka reka, široka vsega 10 metrov. V maju in juniju najbolj

Kanjon reke Pive v bližini vasi Martinj

Sutjeska je majhna, hitra planinska reka, ki izvira pod Lebršnikom na hercegovski strani in se po vijugasti strugi prebija med Volujkom in Magličem z desne ter Zelengore z leve strani, da bi na vsej svoji dolžini 40 km izkopal enega najlepših kanjonov v naši domovini. Pri vasi Bastava okoli 20 km od Foče pa se izliva v Drino kot njen prvi levi pritok. Kjer je njena dolina nekoliko širša, je tudi nekaj manjših naselij, od katerih so iz NOB najbolj poznana Tjentište, Suha, Čurevo in druga. Desna obala kanjona med vasjo Grabo in Tjentištem se imenuje Peručica in to je tudi poslednji pragozd v Evropi.

Prav tu, v tem delu kanjona, so si enote Glavne operativne skupine 16 brigad NOB s centralno bolnišnico morale utirati pot, po kateri so se prebile čez reko Sutjesko v smeri Zelengore. Z obronkov Magliča, pravzaprav z Vučeva, z višine okoli 1000 m po zelo strmih grebenih so se morali po kozjih stezah spustiti 1000 m globoko do Sutjeske in se nato povzpeli na 1300 m visoke obronke Zelengore. Dva dneva je kolona potrebovala za to pot, na vsakem koraku pa so se morali boriti s sovražnikom in se prebijati skozi njihove obročje. Na tej poti so nepozabni kraji, ki jih je bilo treba osvajat drugemu za drugim, korak za korakom, vse do Sutjeske in Zelengore in še dalje. Ti kraji kot so Dragaš, Sedlo, Borovno, Košur, Krekovi, Milinj klade, Hrčava, Bare, Ljubin grob, Balinovac in tako dalje niso naselja, temveč

naraste, ker se v tem času na planinah topi sneg, zato pa je takrat tudi manj prehodov preko nje. Toda prav v takšnem času so morali borci gaziti čez valovito in ledeno Sutjesko. Glavnina edinic je prešla sicer preko mosta med Suho in Tjentištem, ki ga je sovražnik nenehno obdeloval s krogami s svojih okoliš, številne edince pa so morale bresti Sutjesko.

Ko zapustimo dolino Sutjeske, se začneja planinska planota Zelengore, na kateri so najbolj značilni kraji iz borb Ljubin grob, Lučke, Vrbničke kolibe, Bare, Balinovac in Rataji. Kakšni so ti kraji? Ljubin grob je naselje na veliki livadi, kjer so pod pašniki kolibe in stajle. Vse to področje pa je obdano z gozdovi, sem pa tja pa so tudi redko zarasli gozdiči ali pa so osamljena drevesa. Poletji nepregledni zeleni pejsaž, pozimi pa snežna pusti-

nja z visokimi zameti. Prav takšne so tudi Lučke in Vrbniške kolibe v bližini Ljubin groba.

Vsi ti kraji niso znani in pomembni izključno le zaradi naše najslavnejše zmage nad združenim sovražnikom 1943. leta, temveč tudi zaradi dogodkov iz revolucije, ki so se tu in v bližnji okolici odigrali že eno leto poprej.

Konec januarja 1942. leta je prišel v Fočo Vrhovni štab NOV in FOJ, kjer je po približno 4 mesecih bivanja izdelal načrte za nadaljnji razvoj NOB in socialistične revolucije. Prav takrat je tja prišla po slavnem Igmanskem maršu tudi prva proletarska brigada.

V Foči so bili februarja 1942 sprejeti prvi predpisi o nalogah in ustroju narodno-osvobodilnih odborov - znani pod imenom Fočanski predpisi.

Tu je vrhovni štab odločil tudi o formiranju II. proletarske brigade, ki je bila formirana 1. marca 1943. leta v Čajnici. Prvega maja 1942 je bila na osvobojenem ozemlju Foče proslava Praznika dela, ki ji je prisostvoval tudi tov. Tito. Za bivanja vrhovnega štaba na Zelengori je ta izdal še odločbe o formiranju III. Sandačke in IV. ter V. črnogorsko-proletarske brigade, ki so bile vse formirane še istega leta junija meseca.

V teh krajih na področju sedanjega Gorazdanskega okraja je bilo torej formiranih vseh pet prvih proletarskih brigad NOV Jugoslavije.

Pogled na dolino Sutjeske pri Tjentištu. V ozadju sta Maglič in Volujka, puščica pa kaže, kje so nosili ranjence preko Sutjeske

Spomini na slavne dogodke, ki sojem in 15. junijem 1943 na tem razsežnem predelu, in spomenik dalmatinskim brigadam. Na Čurevem stoji spomenik VI. vzhodno-bosanske brigade, na Popovem mostu IV. in V. črnogorsko-proletarske brigade, na Brodu v bližini Foče I. in II. dalmatinske brigade. Na Miljevinu pa je spomenik I. proletarske brigade, ki je na tem kraju prebijala drugi sovražnikov obroč in tu so postavili spominsko grobnico vsem tistim borcem, ki so izgubili svoje življenje v tej bitki.

(Iz brošure »Dokler bo tekla Sutjeska«)

Školjkovci ob Donavi

V povojnih letih se je na rekah, ribnikih in močvirjih Panonske nizine razvil poseben poklic - školjkovci. Že pred vojno smo imeli v Jugoslaviji nekaj tovarn za izdelavo biserovinstih gumbov (v Kamniku, Sošanju, Zagrebu in manjša v Beogradu), toda za izdelavo teh gumbov so uvažali iz Egipta rečne školjke iz Nila, ki so večje in veliko bogatejše z biserovino, kakor naše. Sele v zadnjih predvojnih letih, ko je bil ustavljen uvoz iz Egipta, je tovarnica v Beogradu začela izkoriščati školjke iz Donave.

Danes uporabljajo dve vrsti školjk iz voda Panonske nizine: večje iz ribnikov, ki imajo veliko mesa in tanko lupino, in rečne, ki so manjše, imajo pa debelejšo lupino. Od posušenega in zmlatega mesa školjk dobijo školjkino moko, iz zmlatih lupin pa mineralno moko. Obe moki sta izvrstno hranivo za živino.

Današnja proizvodnja biserovinstih gumbov ne zadostuje le vsem domačim potrebam, ampak daje tudi velike ko-

ličine za izvoz, zlasti v dežele Bliznjega vzhoda.

Lov na rečne školjke na Donavi in Savi se začne junija in traja do septembra. Lovijo jih predvsem takrat, ko je nizka voda. Lovci gazijo po plitvinah in z rokami pobirajo školjke, ki v velikih naseljih žive na pesčenem dnu, pokritim s tankim slojem mulve. Iz večjih globin pobirajo školjke z

grabljami ali posebno mrežo. Školjkovec, kmet ali ribič, ki mu je to straniški poklic, nabere pri srednje visoki vodi okrog 60 kg školjk na dan, če je voda nizka pa tudi do 200 kg. Močvirne školjke je lažje loviti, pa jih zato školjkovec nabere na dan 120 kg. Mimo tega jih lahko lovijo vse leto, razen pozimi, ko močvirja ali ribnike pokrije led.

ORANJE NA DALJAVO

V tovarnah je vedno več strojev, ki lahko delajo brez neposredne navzočnosti delavcev ali tehnikov. Temu pravimo avtomatizacija. Če je to mogoče v tovarnah, zakaj bi ne mogli tudi v kmetijstvu dajati strojem le naročila ali jih voditi od daleč?

V Angliji n. pr. že preizkušajo oranje »na daljavo« tako, da strojni plug orje, ne da bi ga bilo treba neposredno krmiliti ali vleči s traktorjem, ki

bi ga vodil traktorist. Kakor v tovarni so po polju ravnali stroji z vodilne mize z električnimi in elektronskimi napravami. Strojni stroj ob vodilni mizi in pritiska na gumbe, da stroj na oddaljeni njejvi orje pravilne brazde, se obrača in po potrebi ustavlja.

Verjetno takega pluga še ne bomo imeli tako hitro na naših njivah. Vendar pa obeta prihodnost kmetijstvu še marsikaj, o čemer pred kratkim nismo niti sanjali.

17

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Naposled smo prispeli v taborišče za angleške internirance v St. Denisu, kjer so naju Nemci zaprli v posebne celice. Še isto noč so naju takoj po večerji prepeljali v Romainville, staromodno trdnjavo, v kateri je bilo zbirno mesto za talce in ljudi, osumljene vohunstva. Tam so Faramusa in mene podčastniki odpeljali v pisarno, naju slekli do gola in preiskali. Zatem so naju odpeljali v poslopje, v katerem so stanovali zaporniki. To je bila stara lesena baraka, obkrožena z debelo, dvanaest čevljev visoko mrežo iz bodeče žice in številnimi žarometi. Na vseh štirih koncih poslopja je stala straža v posebnih stolpih, oborožena s strojnimi.

Skozi žično ograjo je bil en sam vhod, zraven katerega je stala straža. Odpeljali so naju v neko sobo in naju zaklenili. Ničesar nama niso rekli, da bi lahko vsaj slutila, kje sva. V sobi je gorela električna luč in v njej je bilo šest ali sedem vojaških postelj. Peč je bila mrzla.

S Faramusom sva sedla in jela razpravljati o najinem položaju. Zoper nobenega izmed naju ni bila izrečena kaka obtožba in zato sva bila seveda radovedna, zakaj je potrebna vsa ta opreznost, ki so jo Nemci pokazali po najini aretaciji. Faramus je bil obupan. Bal se je za svoje starše.

Tedaj sem slišal, kako je na vrata tiho potrkalo. Skozi špranjo sem zaslišal: »Qui est la?« Odvrnil sem: »Angleža sva, kateri kraj je to?« Glas onkraj vrat je odvrnil po francosko: »Trdnjava Romainville. Danes so ušivi Švabi ustrelili šest ljudi.« V glavi se mi je zavrtelo.

Glas je še povedal nekaj podrobnosti o taborišču, nato pa utihnil.

Tisto noč s Faramusom nisva dobro spala; povedati moram, da sva si segla v roke in se poslovila drug od drugega za primer, če bi naju Nemci ubili. Ko sva se zbudila, je skozi okno sijalo sonce. Onkraj zidu sem lahko videl Eiffelov stolp. Imel sem občutek, da je smrt zelo daleč.

V predmestju Romainville so preprosti ljudje opravljali vsakdanje delo. Odprl sem okno in pogledal ven. »Bonjour monsieur«, sem zaslišal. Iz druge sobe se mi je smehljala prikupna Francozinja. Nato se je pokazala še plavalasa dekliska glava. Dekletoma je bilo ime Suzi in Paulette in kasneje sem zvedel, da so ju zaprli, ker sta bili osumljeni vohunstva. Vprašale sta naju, ali sva že kaj jedla. Odvrnil sem, da ne. Suzi je privlekla na dan kos vrvice; na en konec je privezala kamen in ga tako dolgo metala, dokler ga nisem ujel. Na drugi konec je je privezala zavitek z obloženi kruhki. Nekaj časa smo se še spogledovali in zazdelo se mi je, da kaznjensko življenje morda kljub vsemu prinaša tudi uteho.

Dopoldne so se odprla vrata celice in vanjo je priletelo dvoje delovnih hlač in dva para visokih čevljev. Zatem smo z drugimi kaznjenci šli sekati drva. V vsaki delovni skupini nas je bilo okrog dvanaest; kaže, da je bilo polovico Židov.

Ko smo delali okrog pol ure, je prišla oborožena straža. Službojoči stražnik je imel s seboj seznam imen. Kaznjenci so se postavili v pozor. Opazil sem obraz nekega Žida, stoječega zraven mene - bil je pepelnatosiv. Neznanško je drhtel.

»Kaj vam je?« sem šepnil. Žid je odgovoril:

»To je seznam ljudi, ki jih bodo ustrelili.«

Nemški častnik je prebral deset ali dvajset imen. Klicani so drug za drugim stopali naprej, čakaje, da bi

jih izbrali za pokol. Pri priči so jih odvedli in jih postrelili; drugi smo ostali in sekali dalje les. Nemci so postrelili te ljudi zato, ker je v Nantesu neki član francoskega odporiškega gibanja ubil nemškega poveljnika. Ustrelili so jih brez sodbe, ne da bi mogli sploh kaj reči v svojo obrambo. Ne verjamem, da so se čutili junake; bolj so bili podobni ovčam - topi so bili, neobčutljivi, osamljeni. Takisto sem se počutil tudi jaz.

Življenje v taborišču je bilo prijetno; dela ni bilo preveč, zabave pa začuda veliko. Spričo nekaterih domislic sva imela s Faramusom kmalu več kot zmeren obrok kaznjenske hrane.

Taborišče je bilo predeljeno na dva dela, na moškega in ženskega. V ženskem je bilo okrog trideset pripornic, osumljenih, da so komunistke ali vohunke. Dvorišče za moške je bilo ločeno od ženskega z bodečo žico. Vendar mi je moje specialistično znanje pomagalo. Pravčasno sem izdelal več ključev, ki so nekaterim izmed nas omogočili dostop v ženske spalnice. To je pomenilo hoditi po prstih mimo spečega stražarja, ta pa je spal kot ubit. Dekleta so bila prikupna in vesela bežne zabave z moškimi. Večkrat smo uživali v njihovi družbi. Čez dan so kuhale in se pripravljale na večerno zabavo in - čudna so pota v zaporu za talce - vedno se jim je nekako posrečilo. Dobiti od zunaj steklenko vina ali konjaka.

Ta mešanica ljudi v zaporu je bila zanimiva. Eden izmed njih, neki Kachen je bil židovski bankir, ki je tik pred vojno pobegnil iz Nemčije z milijonom mark v žepu. Ob zlomu francoske vojske so ga prijeli v Parizu. Bil je znan z mednarodnih tekmovanj motornih čolnov; v zaporu je bila njegova najljubša zabava portretiranje - slikal je vse, tudi stražarje. Zatem je bil neki monsieur Karr, Francoz zariplega obraza, prav tako Žid, ki je bil baje nekdo visok uradnik francoske vlade. V zaporu sem srečal tudi napovedovalca pariškega radia, ki ni hotel delati za Nemce.